СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ X. — Олифантъ, Па. Четверъ 5-го Червня 1902. — Число 23.

Перeглядъ тыждневый.

Президентъ Рузвелтъ одержавъ свое свѣдоцтво. Минувшои пятницѣ вôдбула ся въ Вишитѣ, Канс. републиканьска конвенція станова, яка индорсовала кандидатуру п. Рузвелта на президента въ р. 1904. Подôбнй голосы дають ся чути скрôзь, йде аґітація, щобы другимъ поворотомъ выбрати Рузвелта, президентомъ. Щожь вôнъ доброго зробивъ? — запытае неоденъ — якй его заслуги для державы и народа? Вôдповѣдь коротка: — вôнъ доси не зробивъ нѣчого доброго, не мае нѣякихъ заслугъ за собою, але й не народъ побивае ся нимъ. Всѣ голосы о его кандидатурѣ, то кличѣ капіталѣстôвъ. Та горстка узурпаторôвъ всегда бажала выбирати такихъ президентôвъ, котрй нѣчого не дѣлають въ хосенъ народа, и якразъ сесе е злымъ свѣдоцтвомъ для Рузвелта. Наколи-бъ она спостерегла въ ньому одробину любови для народныхъ масъ, симпатію для робôтничои справы и т. п. въ такôмъ случаю не побивавъ бы ся за нимъ нѣ оденъ капіталістъ.

Робота конґресу поступае впередъ, хочь дуже пиняво. Палата представителѣвъ приняла оногды „билъ“ Шетока въ справѣ иміґраціи. Якъ звѣсно, на основѣ сего „билу“ всѣ попередни иміґраційнй законы получено въ одну цѣлость, до якихъ додано де-що нового въ цѣли обмеженя иміґраціи. И такъ: поголовне вôдъ иміґранта пôдвысшено зъ одного па пôвтора доляра; выключено епилептикôвъ, сухотникôвъ, недужихъ на умѣ, анархістôвъ, особы, котрй бажають перевороту теперѣшного державного устрою и робôтникôвъ, спроваджуваныхъ за контрактомъ. Корабельнй товариства, котрй привезуть такихъ иміґрантôвъ, мають тыхъ взяти назадъ, вôдки привезли, а кромѣ того будуть покаранй. Иміґранты, що въ протягу двохъ лѣтъ стануть ся тягаромъ для краю або громады, рôвно-жь будуть выгнанй зô Спол. Державъ. Кождый иміґрантъ повысше 15 лѣтъ мусить умѣти читати въ якôй небудь мовѣ.

Въ добре поинформованыхъ кругахъ ходить чутка, що конґресъ буде замкненый дня 15. липня. До того часу панове конґресмены мусять упорати ся зъ кôлькома дуже важными и кôльканайцятьма дробними, але наглячими справами. На первôмъ мѣсци стоить квестія филипиньска, справа будовы панамского каналу и внесене въ справѣ кубаньского цла.

Военнй операціи на Филиппинахъ обмежено до острова Мінденео. Американьске правительство лякае ся сего острова, не вѣрить его жителямъ и зъ тои причины шле мѣжь нихъ чимъ разъ больше войска. До 2-го с. м. выслано тамъ 25 тысячь воякôвъ. Наслѣдки того можуть бути такй, що Моры, котрй вôдъ пятьохъ тыжнѣвъ сидять тихо, готовй втратити терпеливôсть. Безмежный терорь и гнетъ зъ найсмирнѣйшихъ дѣлае иногдѣ очайдухôвъ.

На холеру занедужало доси въ Манилѣ 1146 осôбъ, зъ котрыхъ 619 померло; на провінціи було 4980 случаѣвъ занедужаня и около 2850 смерти. Замѣтно, що Американцѣвъ и взагалѣ бѣлыхъ людей дуже мало занепадае на сю недугу. По день 27. м. м. занедужало 25 Американцѣвъ и 13 Европейцѣвъ, а зъ того числа померло 30.

Кубаньскій президентъ Пальма выдавъ при кôнци минувшого тыжня перше свое посланіе до народу и конґресу. Посланіе починае ся подякою Богу за освободжене Кубы и просьбою о помôчь при зъорґанізованю сильного, постôйного правительства. Дальше признае президентъ велику заслугу и безинтересовнôсть Спол. Державамъ, котрй помогли Кубанцямъ выбороти свободу, поручае уложене буджету вôдповѣдно до доходôвъ краю, будову школъ и ширене просвѣты, бо въ тôмъ лежить будучнôсть народу, порушуе справу арміи, обговорюе лихе фінансове положене зъ причины занепаду торговлѣ и промыслу, а на кôнци взывае жителѣвъ острова до згоды и любови въ праци для добра вôтчины.

Въ кубаньскôмъ конґресѣ ухвалено, абы помилувати и выпустити на свободу всѣхъ горожанъ Сп. Державъ, котрй сидять по кубаньскихъ вязницяхъ, або обжалованй о якій небудь злочинъ. — Въ палатѣ представителѣвъ предложено проектъ. пôсля якого президентъ Пальма мае одержати повновласть до затягненя 40 міліонôвъ дол. позички на найпершй потребы молодои републики. Сенатъ конґресу порѣшивъ послати подяку президентови Рузвелтови, американьскому народови, арміи и маринарцѣ за помôчь удѣлену Кубѣ въ борбѣ о волю.

Нема вже майже сумнѣву, що російскй революціоністы рѣшили ся вôдплачувати терором за терорь. Нѣ оденъ зъ царскихъ посѣпакъ, котрый бажае прислужити ся царю-батюшцѣ при помочи гнету, терору и варварства, не певный днесь свого житя. Революціоністы кождои хвилѣ можуть выправити такого на »лоно Авраама«. Сими днями надоспѣла вѣсть про атентатъ на житє двохъ высокихъ урядникôвъ: на виленьского ґенералъ-ґубернатора Валя и харкôвского ґубернатора князя Оболеньского. Обомъ заглядала въ очи нагла смерть и она ихъ не мине мабуть, коли не змѣнять своеи тактики катôвъ.

Ишпаньскій короликъ Альфонсъ XIII. гадае липбонь женити ся. Дописуватель парижского дневника „Patrie“ телеґрафуе зъ Мадриту, що въ дворскихъ кругахъ говорять о недалекихъ заручинахъ королика зъ близькою своячкою російского царя. Є нею велика княжна Олена, дочка великого князя Володимира, уроджена 17. сѣчня 1882 р.

Любе, президентъ француской републики, повернувъ 27. м. м. зъ поѣздки по Росіи. Царь и его правительство гостили президента величаво. Цѣле мѣсто Петербургъ було прекрасно удекороване, улицѣ, якими вôнъ переѣздивъ, выстеленй цвѣтами, прикрашенй 3-ма триумфальными брамами, французкими и російскими фанами, моноґрамами царя и президента и т. п. На сходахъ найкрасше удекорованого ратуша помѣщено погруде Николая II., а надъ ними взносила ся статуа богинѣ мира. Президентъ пôшовъ найперше на могилу царя Александра III, а опôсля до француского шпиталя. Въ полудне (22. мая) вôдбувъ ся ґалевый обѣдъ у француской амбасадѣ, почôмъ гôсть навѣстивъ монастырь св. Олексія, оглянувъ катедру и зимову палату царôвъ. Вечеромъ бувъ у театрѣ, звôдки удавъ ся до мешканя царя въ Царскôмъ Селѣ. Поневоленый російскій нарôдъ витавъ представителя вольнои Франціи зъ одушевленемъ. Мабуть неоденъ зъ многочисленнои публики, котра взносила грôмкй оклики на его честь, погадавъ собѣ въ глубинѣ душѣ; коли-жь въ насъ такъ буде? Коли Росія дожде ся волѣ?? — До француской амбасады надôслано для президента безлѣчь цѣнныхъ дарôвъ зъ цѣлои російскои имперіи.

Телеґрамы рознесли оногды вѣсть, що по поворотѣ Любета, подавъ ся до димісіи президентъ французкихъ міністрôвъ Вальдекъ-Руссо. Вразъ изъ нимъ уступае цѣле его міністерство, котре належало до найпоступовѣйшихъ и найбôльше радикальныхъ кабінетôвъ въ Европѣ. Въ его складъ входивъ навѣть оденъ соціялістъ, чого доси незнала Европа. Причина резиґнаціи незвѣсна.

Анти-династичнй розрухи выбухли въ Портуґаліи. Якъ всюды такъ и ту нарôдъ домагае ся реформъ, але династія нехтуе волею загалу. Въ Лѣсбонѣ и кôлькохъ иншихъ мѣстахъ прійшло до проливу крови.

Мировй переговоры въ пол. Африцѣ лѣзуть крокомъ черепахи. Бурскй делеґаты все ще радять у Верайгінгъ, торгують ся зъ Кіченеромъ, що мога, абы якъ найбôльше выторгувати, а Анґлія зъ нетерпячки выскакуе зô скôры. Чутка, будь то бы на часъ мировыхъ переговорôвъ перервано военнй операціи, показала ся неправдивою. Лордъ Кіченеръ доносить знову про три битвы, якй зведено минувшого тыждня въ Кольоніи Кейпъ и въ Трансвалю. Въ однôй зъ нихъ погибъ бурскій комендантъ Мальонъ, а въ другій, недалеко Ріпонъ, въ Трансвалю, Анґлійцѣ одержали прочуханця. Буры напали на вôддѣлъ анґлійского вôйска, котре ѣхало въ опанцыренôмъ поѣздѣ, тай розбили его, а поѣздъ ограбили и знищили.

Вôдъ позавчера ходить въ Лондонѣ чутка, начебъ миръ зъ Бурами вже заключено и то на дуже ліберальныхъ условяхъ. Подробиць бракъ.

VII. Головна Конвенция делеґатів „Р.Н.Союза“

вiдбуде ся 18. юнія і в слідуючих днях в гали новоï рускоï церкви в Джерзі Сіті.

Порядок дневний такий:

а) Служба Божа з панахидою за усопших членів »Р. Н. С.« в новій церкві джерзі сітскій о год. 8. рано дня 18. червня.

б) о год. 9. по Службі Божій початок нарад конвенції з таким порядком:

1) Отворене нарад і вибір конвенцийного уряду;

2) справоздане секретара, касієра та предсідателя і дискусия над їх справозданями;

3) заява контрольноï комісиï, звільнене старого уряду і вибір нового уряду головного »Р. Н. С.«;

4) ревізия статутів »Р. Н. С.«;

5) внесеня;

6) замкнене конвенциï.

Кожде брацтво, чи там місц. орґанізация »Р. Н. С.«, що мае найменше 30 членів, мае право вислати делеґата. Делеґат від брацтв, що мае більше 50 членів, мае 2 голоси, а брацтв, що мають більше 100 членів, 3 голоси. Кождий делеґат мусить знати читати і писати, мае мати письменне повномочіе від свого брацтва і мае явити ся на богослуженю о 8. год. рано дня 18. червня.

Брацтва, котрі не мають права висилати делеґатів, можуть своï жаданя, уваги і внесеня внести на письмі на руки когрого небудь делеґата, або гол. уряду.

Всім нам залежить, щоби наша рідна орґанізация росла і розвивалась, тому просить ся, щоби делеґати прибули приготовані і з готовим матеріялом, що мае забезпечити розвій нашого »Р. Н. Союза«.

Ansonia, Conn. 27. мая 1902.

Ант. Бончевский.
предс. „Р.Н.С.“

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Червень.		
5	Ч.	Вознесеніе Госп.
6	П.	Симеона, Мелетія
7	С.	† Іоана обрѣт. головы
8	Н.	Св. Отцѣвъ. [illegible]
9	П.	Терапонта
10	В.	Никиты
11	С.	Теодозіи

Важне для тих, що вибирають ся з краю до Америки.

Німецке правительство видало слідуючі розпорядженя:

Єсли хто іде з Австриï до Америки через Німеччину, то мусить на німецкій граници показати: 1) що мае що найменше 400 марок (німецких гроший), если мае більше як 10 літ житя, або 100 марок если еміґрант не мае ще 10 років. 2). що мае шифкарту до Америки від одного з німецких товариств і тикет колійовий аж до моря і 3) що мае посьвідчене (карту леґітимацийну) Північно Німецкого Лойду або Товариства перевозового „Hamburg America Line“, що імя его втягнено до спису еміґрантів тих двох товариств на граници в Мисловіцях або Ратібор.

Єсли хто іде з Росиï через Німеччину до Америки, то мусить мати: 1) правно виставлений паспорт; 2) шифкарту до Америки і тикет до моря; 3) 400 марок готовими грішми, сли еміґрант мае більше як 10 літ — сли менше як 10 літ — то 100 марок. Хто іде з Росиï, а мае шифкарту другоï кляси на оден з німецких кораблів, той гроший показувати не потрібуе, але хто би мав шифкарту другоï кляси на корабель не німецкий, але прим. францускій, або другий — той мусить гроші показати.

До Арґентини.

П. Бялостоцкий, комісар правительства арґентиньского (Поляк) пише: Ряд арґентиньский зніс від 1-го січня 1902 всякі запомоги в худобі і живности для еміґрантів ідучих до Missiones і продае лиш землю за ціну від 4 франків за гектар на десять літну сплату. Дальше згадуе, що многі люде з Галичини вибирають ся в маю до Арґентини, отже остерігае, щоби ніхто не важив ся їхати до Арґентини, хто приїхавши на місце не буде мати бодай 400 до 500 злр. „Рік 1902 не есть сприяючим для еміґрациï — пише п. Бялостоцкий. — Край перебувае економічне пересилене, з причини незалагодженого ще питаня трансадийского, котре змусило Арґентину до мобілізациï войска і зверненя на сю справу цілоï своеï уваги. В сім роцi не будуть ще також готові виміри нових земель на кольоніï рядові в Missiones, а в кольоніях Apostoles, Agara і Corpus е вже дуже мало землі до розданя. Не треба і сего легковажити, що ґубернатор Missiones, правдивий опікун Поляків (чи і всіх других еміґрантів?) кінчить в октобрі свое урядоване і хотяй буде знов вибраний, то однак для певности ліпше зачекати, поки не скінчать ся вибори.“ Бялостоцкий сам виїхав минувшого місяця до Европи, а на кінци письма ще раз остерігае, що хто поіде до Missiones без достаточноï скількости гроша — то выставить себе на велику нужду.

— **Знову** грôзне нещасте въ копальни зъ вины капіталістôвъ и знову безлѣчь жертвъ! Въ копальняхъ вугля зв. Колъ Крикъ, коло Ферні, Б. К. въ Канадѣ, лучила ся 22. с. м. страшна експльозія ґазôвъ. въ хвили, коли пôдъ землею працювало 133 люда. Зъ тыхъ лише 24-охъ вспѣло уратовати свое житє — прочй погибли. Всѣ погиблй, то переважно чужинцѣ, мѣжь якими е 50 Словакôв (11. членôвъ „Народного Словеньского Сполку“) и мабуть кôлькохъ Русинôвъ. Имена тыхъ послѣдныхъ еще незвѣснй намъ.

— **Анґлійскій** воздухоплавецъ д-ръ Бертонъ, котрый вынайшовъ машину до лѣтаня, вызвавъ на воздушнй перегоны выинаходчика бальону зъ кермою, аеронавта Сенто-Дімонта. Перегоны вôдбудуть ся у воздусѣ мѣжь Единбурґомъ а Лондономъ. Сума закладу выносить 40 тысячъ доларôвъ.

— **Поѣздъ** желѣзницѣ D. & Н. забивъ оногды въ Скрентонъ, Па. ажь двохъ людей наразъ: якогось Фр. Джярдана и Ст. Мако.

— **Залюбленый** злодѣй. Рôкъ тому незвѣснй злодѣѣ обôкрали до нитки бароновну Й. у Львовѣ. Всякй дослѣды поліціи нѣчого не помогли и бароновна зрезиґнувала вже зъ свого добра. Ажь тыми днями оденъ зъ поліційныхъ аґентôвъ довѣдавъ ся, що Микола Гучиньскій, пôдозрѣлый вôдъ давна птапокъ, мае фотоґрафію бароновнои, та вдивляе ся въ неи годинами и выцѣловуе єѣ. Въ романтичного молодця переведено ревізію и найдено ще всего двѣ сорочки бароновнои, котрй злодѣй тежь — видко — лишивъ собѣ на памятку. Теперъ въ »уединеню«, середъ тихихъ мурôвъ, може Гучиньскій дати волю своимъ любовнымъ мріямъ.

— **Словакъ** Иванъ Мудрый, родомъ зъ Ґнезды, спишскои столицѣ на Угорщинѣ, забивъ у Whitney, Pa. другого Словака, Ивана Гвиздоша, котрый походивъ зъ Клукновы, спишскои столицѣ, де полишивъ молоду жену и одно дитя. Мудрый допустивъ ся злочину по пяному, почôмъ утѣкъ и доси не вспѣли его зловити. Поліція пошукуе за нимъ дуже енерґічно.

— **Пôдчасъ** богослуженя въ католицкôмъ костелѣ въ Бенъ Гилъ, Джорджія, застрѣливъ В. Ли молоду и гарну панну Сетлесъ. Середъ загального заколоту убійникови вдало ся утечи; доперва по кôлькохъ дняхъ зловили и увязнили его въ Атланта, Джа. Причиною убійства була звычайна въ молодыхъ людей любовь и заздрôсть, бо... панна полюбила другого.

— **Вôспа** знову вôдживае въ Пенсилвеніи. На дняхъ занотовано въ Скрентонъ и Плимавтъ по два случаѣ занедужаня.

Зізнаня

твердоруссских стовпів америк. Руси в скрентоньскім суді в справі рускої Олифантскої церкви.

(Після записок стенографічних.)

Зізнаие о. Обушкевича під присягою.

(О. Об. говорить через тлумача по польски).

Адвокат Мартин дае питаня:

М. Де мешкаете, отче? — Об. В Мейфілд.

М. Чи мешкалисьте коли в Олифанті? — О. Більше як 6 літ.

М. Висьте сьвященником греко-католицкої церкви ? — О. Так есть.

М. Яко греко кат. сьвященник булисьте душпастирем в Олифанті? — О. Так.

М. Як довго булисьте душпастиром гр. к. церкви в Олифанті? — О. Понад 6 літ.

М. Чи тої церкви що звесь грек. кат. церков в Олифанті? — О. Так есть.

М, Чи ви підписані на чартері? — О. Так.

М. Заким церков була зачартерована, як була з'орґанізована? — О. Була з'орґанізована з католицкою парафією.

М. Звідки прийшлисьте до гр. кат. парафії в Олифанті? — О. З Шамокин.

М. Гдесьте були сьвячені? — О. В місті Перемишли, в старім краю.

М. В Росиї? — О. В Галичині.

М. Скілько літ як вас висьвятили? — О. 35 літ.

М. Чи висьвятили вас після обрядів і церемоній гр. кат. церкви? — О. Так есть.

М. Хто вас сьвятив? — О. Тома Поляньский.

Чи він був епископом тої церкви? — О. Він був епископом гр. к. церкви в місті Перемишли.

М. Кого узнаете за голову церкви? — О. Римского Папу, Папу в Римі.

М. Після якої дисципліни була сформована гр. кат. парафія в Олифанті? — О. Під дисципліною гр. кат. Церкви.

М. Від кого дісталисьте власть сповняти душпастирскі обовязки в тій церкви? — О. Насамперед, коли я прийшов, діставем власть від епископа зі Львова, Лемберґу, а пізнійше від скрентоньского бискупа Огари.

М. Чи бискуп Огара був попередником в тій диецезиї, в котрій тепер бискуп Гобен е бискупом? — О. Так есть.

М. Коли дісталисьте власть від бискупа Огари? — О. Сім або вісім літ тому.

М. Чи ви тепер мешкаете в тій диецезиї під наглядом бискупа Гобена? — О. Так есть.

М. Чи знаете Юрка Синяву, Семана Русина, Йосифа Фецїну, Олексу Томашкевича, Гаврила Бланяра, Семана Гамерника і Павла Кольку? — О. Так есть.

М. Якої церкви они суть членами? — О. Греко-католицкої.

М. Чи були они членами грек. кат. парафії в Олифанті, коли ви були душпастирем? — О. Так, всі ті кромі Кольки, котрого не знаю.

М. Чи були они членами церкви, коли ви пішли звідтам? — О. Були

Адвокат Генд з противної сторони ставляе питаня:

Генд. Коли ви прийшли перший раз до грек. кат. парафії в Олифанті? — Обушк. Буде 11 літ на 18-го Юлія.

Г. Як то ся стало, що ви сте зістали душпастиром сеї церкви? — О. Мене запросили люде з тої парафії і я пійшов там.

Г. Чи они запросили вас, щобисьте були душпастиром за гроші? — О. Я працював там яко душпастир за пенсию.

Г. Чи хтонебудь висьвячував вас на душпастиря тої церкви коли ви там прийшли? — О. Не в тій церкви; мене висьвятили в Перемишли в Галичині.

Г. Як довго булисьте там душпастирем сеї церкви? — О. Більше як 6 літ; 6 літ і пару місяців.

Г. Чи пригадуете собі місяць і рік, коли відійшлисьте звідтам? — О. В Октобрі або Новембрі, не знаю напевно.

Г. Чи знаете хто був душпастиром перед вами? — О. Отець Вислоцкий.

Г. А перед Вислоцким? — О. Отець Воляньский.

Г. Чи се був перший душпастир сеї парафії? — О. Отець Андрухович був там, але він тілько доїздив там.

Г. Чи ви зробилисьте дід церковного маетку на котрім стоїть церков і попівство для гр. кат. парафії в Олифанті? — О. Я думаю, що землю куплено, коли о. Воляньский був душпастирем тої церкви а потім коли я був там, я побудовав плебанію і купив цминтар.

Г. Як то ся стало що ви сьте опустили парафію яко душпастир? — О. Люде котрі мені платили, знижили мені пенсию і не хотіли мені давати доходів, щобим робив тілько за саму пенсию а я не хотів.

Г. Радні церкові і парафія обнижили вам пенсию, чи так? — О. Так есть.

L. В той час коли приялисьте запрошене сеї парафії на душпастиря, чи малисьте власть від якого бискупа американьского? —

О. Єсть дуже мало сьвященників, котрі мали власть в тім часї; приказ не був так строгий; а пізнійше я дістав строгий приказ, що кождий мусить належити.

Адвок. Мартин: Належати до чого? — О. До бискупа тої діецезиї в котрій знаходить ся церков.

Генд. Відповідайте на питане! — О. Ні, я не мав власти, коли прийшов ем тут.

Г. Колисьте зістали душпастиром грек. кат. парафії в Олифанті, чи малисьте тогди власть від якого американьского бискупа? — О. Я тілько пішов до бискупа Огари і представив ся ему.

Г. Чи малисьте власть від якого небудь американьского бискупа в тім часї, коли зісталисьте душпастирем сеї парафії? — О. Я не мав жадної повної власти, але був принятий за сьвященника.

Г. Коли дісталисьте ті факультіс о яких говорилисьте? — О. Около 6 або 7 літ.

Г. То було потім як переписалисьте проперти гр. кат. церкви в Олифанті? — О. Потім.

Г. Чи маете з собою факультіс, котрі сдержалисьте від бискупа Огари в 1895 або 1896 роцї? — О. Ні.

Г. Маете їх дома? — О. Маю.

Г. Чи дістанете їх і принесете тут днесь пополудни? — О. Не знаю, чи буду міг їх найти так скоро поміж моїми паперами.

Г. Чи пошукаете тих паперів і принесете їх тут як найскорше? — О. Так.

Г. Чи не правда, що потім як ви зістали душпастирем сеї парафії бискуп Огара старав ся, щобисьте взяли від него факультіс та що ви не хотілисьте сего зробити через якийсь час і що ваша парафія була сему противна? — О. Бискуп Огара прийшов до мене а я ему сказав, що не маю еще відпустки від того епископа, що я не знаю чи буду належати або нї; скоро лиш дістану відпустку від мого епископа то в той час буду належати.

Г. Чи не була ваша парафія противна тому, щоби ви дістали факультіс від римско-кат. бискупа? — О. Парафія не мала з тим нич до роботи.

Г. Чи не противили ся парафіяни, щоби ви брали факультіс від римско-кат. бискупа? — О. Ні.

Г. Чи есть яка церковна орґанізация знана під іменем греко католицкої церкви? — О. Що хочете знати, без бискупа, чи що?

Г. Яке есть імя церки, до котрої ви кажете, що належите, правдиве імя тої церкви? — О. Греко-католицка церков; она есть сполучена з римско-католицкою церквою.

Г. Як зве ся тая церков в Галичині? — О. Греко-католицка русска церков.

Г. Чи зве ся она також Руска церков? — О. Руска впроваджено тілько, щоби єї зробити відрубною від русскої, она тілько так називае ся.

Г. Якого обряду і літургії уживано в гр. к. церкви в Олифанті, в часї коли ви були душпастирем? — О. Греко-кат. літургії.

Г. Тота літургія ріжнить ся від римско-католицкої? — О. Церемонія е зовсім відмінна.

Г. Тепер я питаю вас взглядом сьвященників злученої гр. кат. Церкви або гр. к. Рускої Церкви; які суть звичаї і обичаї; чи они ріжнять ся від римско-кат. попів? — О. Не ріжнять ся в релігії, але відмінні в церемонії.

Г. Чи сьвященники Злученої Гр. кат. Церкви суть жонаті, чи мають право женитись? — О. Мають право женитись або могуть остати нежонатими.

Г. Ви були жонаті в старім краю, чи не так? — О. Я тепер вдовець.

Г. Дотично грошевих справ гр. кат. парафії в Олифанті, коли ви були душпастиром, хто заряджував тими справами? — О. Феціна, Русин, Синява і я.

Г. Они були тростісами церкви? — О. Так.

Г, Висьте не були одвічальні перед жадною другою властию кромі парафії? — О. Тілько парафії.

Адвокат Мартин допитуе:

Март. Коли ви казали, що булисьте відвічальні перед парафією, що розумілисьте через тое? — Обуш. В рахунках я був відвічальний перед парафією.

М. Що до віри і науки перед ким булисьте відвічальні? — О. Тепер я відвічальний перед бискупом.

М. Коли кажете, що тепер ви відвічальні перед бискупом що розуміете через се слово „тепер", так як оно ужите в тім реченю? — О. До того часу доки я не дістав факультіс від бискупа я належав до бискупа у Львові, а тепер я належу до того бискупа.

Г. Від як давна ви відвічальні тому бискупови зі Скрентон в справах віри і науки? — О. Около 6 або 7 літ.

М. Що розуміе ся через слово адопція в вашій церкви? — О. Те слово тяжко перекласти.

М. Ви казали, що не моглисьте дістати факультіс доки вас не відпустив старокраевий бискуп; що розумілисьте через слова бути відпущеним через старокраевого бискупа? — О. Доки він не приказав мені і не сказав мені, що мушу; опісля я лично поїхав до Львова і відвідав епископа а він мені сказав, що я мушу належати до бискупа.

М. Коли вас висьвячують, кому присягаете бути послушними? — О. Я присягаю бути послушним бискупови і Папі римскому.

М. А особливо якому бискупови? — О. Тому бискупови до якого диецезиї належу.

М. Заким можете бути перенесені з єдної диецезиї до другої, чи треба бути відпущеним через епископа що вас сьвятив і принятим в диецезиї до котрої хочете іти? — О. Єслиб бискуп мені не позволив я не могу его опустити, не могу іти до другої диецезиї.

М. Опісля, коли ідете до другої диецезиї і дістанете позволене від епископа, що вас сьвятив, чи потреба бути адоптованим або принятим від нового бискупа? — О. Так.

М. Ви говорили також, що парафія вас приняла як сьвященника; що розумілисьте через тое? — О. Я розумів, що правила парафії були, щоби я робив все що належало до парафії.

М. Якої віри вчилисьте в гр. к. парафії в Олифанті? — О. Я вчив науки і релиґії, що я родив ся, тих людий тої парафії.

М. Чи се була віра і наука греко-кат. церкви? — О. Так.

Адвокат Генд питае:

Генд. В Галичині звідки ви прийшли, які суть вимоги для епископа гр. кат. церкви, чим він мусить бути, яким може зістати епископом? — Об. Ми маем канонічні права, що він есть all right, що він ніколи не зробив нічого злого, если не е публичним грішником, если е чоловіком в добрій вірі.

Г. Чи мусить бути гр. к. сьвященником, щоби міг зістати гр. к. епископом? — О. Так есть.

Г. Чи може российский сьвященник, сьвященник российскої церкви стати епископом гр. к. церкви, не ставши перше гр. к. сьвященником, маю на гадці российску православну церков? — О. Єсли-б приняв віру, що прийде до унії церкви, то міг би, але се ніколи не сталось.

Г. Чи може римо-католицкий піп стати гр. кат. бискупом не принявши перше гр. кат. обряду? — О. Ні.

Г. Чи може член римско-кат. церкви стати членом гр. кат. церкви без покиненя римского а принятя грецкого обряду? — О. Не може брати два, мусить брати се або те.

Г. Що потреба, щоби член гр. кат. церкви міг стати членом римско-кат. церкви? — В нашім краю, в старім краю, чоловік мусить зробити подане до бискупа, що хоче змінити; если хто хоче покинути церков і піти до другої, то мае повідоміти політичні власти і епископа.

Г. Чи мае епископ право позволити членови гр. к. церкви покинути сю церков і перейти до римско-католицкої церкви? — О. Мае.

Г. Чи не правда, що на се потреба згоди папи? — О. Бискуп може се сам зробити.

О. Обушкевич покликаний другий раз, зізнае під присягою через тлумача по польски, як слідуе:

Адвокат Обраен питае:

Обраен. Чи їздилисьте до Европи в 1894? — Обушк. Так есть.

Обр. Чи бачилисьте там кардинала Сембратовича? — О. Бачив.

Обр. В якім часї се було? — О. В юлію або авгусії.

Обр. Чи бачилисьте кардинала Сембратовича в тім часї? — О. Так.

Обр. Чи дісталисьте які інструкциї і порученя від него взглядом вашого відношеня до лат. епископів в Америці і які? — О. Так есть.

Обр. Які порученя? — О. Коли я був там, кардинал сказав мені, що се наш обовязок, що обовязком гр. кат. сьвященників есть піддати ся латиньским бискупам. Опісля він сказав: »Заким Пропаґанда видала право, я міг висилати сьвященників до Америки, але тепер не можу; ви мусите піддати ся латиньским бискупам.«

Обр. Яким латиньским бискупам, казав він, ви мусите ся піддати? — О. В діецезиї, в котрій знаходить ся его церков.

Зізнане о. Лавришина.

Адвокат Мартин питае:

Мартин. Где мешкаете, отче? — Лавр. В Шенандорі.

М. Як довго? — Л. 10 літ і місяць.

М. Якої церкви ви сьвященником? — Л. Греко-кат. церкви.

М. Як довго булисьте сьвященником сеї церкви? — Л. 21 літ.

М. Де вас сьвятили? — Л. В Европі, на Угорщині.

М. Як довго ви душпастирем в Америці? — Л. 11 літ.

М. Где мешкалисьте за сей час? — Л. Зразу я був в Osceola Mills, а опісля прийшов до Шенандору.

М. Від кого дісталисьте власть сповняти душпастирскі обовязки в сїй церкви? — Л. Від арцибискупа Раена в Филаделфії.

М. Коли дісталисьте сю власть від арцибискупа Раена? — Л. Я дістав власть в 1893 р.

М. Перед тим від кого дісталисьте власть сповняти душпастирскі обовязки? — Л. Мені поручив мій бискуп, коли мене посилав, щоби я дістав факултіс від бискупа, в котрого диецезиї буду повнити службу; він сказав мені, що если не дістану факултіс, щобим писав до Риму і з початку мені відмовлено факултіс і я писав до Риму а пізнійше прийшло рішене, що кождий гр. кат. сьвященник повинен мати факултіс і бути під юрисдикциею католицкого бискупа, в котрого диецезиї ся находить.

М. Як ви довідались о тім? — Л. Мене повідомив про се бискуп Спалдинґ.

М. Якої церкви він бискупом? — Л. Римско-католицкої.

М. Коли дістали ви сю відомість? — Л. Не тямлю докладно часу.

М. В котрім роцї? — Л. В 1894.

М. Не знаете, чи се було оголошене обіжником? — Л. Не памятаю.

М. По отриманю сеї відомости від бискупа Спалдинґ, чи в той час одержалисьте факултіс від арцибискупа Раена? — Л. Я дістав їх перед тим, бо коли я писав до Риму, перед тим дали нам знати, що арцибискуп Раен дістав порученє з Риму давати факултіс. В 1894 се опубликовано і зроблено обовязуючим для кождого.

М. Значить, зроблено обовязуючим для всїх гр. кат. сьвященників в Америці? — Л. Так есть.

М. Що розуміете кажучи, що се зроблено обовязуючим для кождого? — Л. Розумію, що кождий мусить слухати розпоряджень з Риму.

М. Яке есть право церковне дотично власти над сьвященниками гр. к. церкви? — Л. Загальне право ухвалене на соборі есть, що если где живуть гр. католики, а не мають свого епископа, то підлягають власти римско католицких бискупів — так на цілім сьвіті; се есть загальне правило.

М. А где есть гр. кат. бискуп, то кому підлягають? — Л. Свому власному епископови.

М. Єсли суть під юрисдикциею римо-католґ бискупа, то кого узнають за голову церкви? — Л. Папу римского.

М. Від кого місцевий бискуп, в котрого диецезиї они находять ся, дістае юрисдикцию? — Л. Бискуп дістае юрисдикцию з Риму.

М. Чи потреба дістати факултіс від бискупа, в котрого диецезиї находите ся перед сповненем душпастирских обовязків в сїй церкви? — Л. Так; після права церковного се конечне.

М. Від як давна се було конечне? — Л. Всегда.

М. Чи все було обовязком гр. к. сьвященника дістати факултіс від бискупа ? — Л. Так, взагалі се було обовязком, але особливо в Сполучених Державах се зроблено обовязковим від 1894 року; перед тим тут не було жадних гр. к. сьвященників і се не було потрібне.

М. Церков в Сполуч Державах е місийною церквою, чи так? — Л. Так есть.

Судия. Чи е в Спол. Державах греко-катол. епископ належачий до сеї церкви? — Л. Ні, ми не маем греко-католицкого епископа.

Судия. То всї сьвященники признають власть римско-католицких бискупів? — Л. Повинні признавати.

Судия. Чи таке есть право церковне? — Л. Так.

Мартин. Чи говорили ви коли з о. Арданом? — Л. Так, ми ся знаем, я говорив з ним кілька рази.

М. Чи ви бесїдували з ним, коли він був душпастирем в Олифанті? — Л. Так, я був часами в его домі.

М. Чи говорилисьте дотично его віри і послушеньства взглядом бискупа? — Ми говорили о его положеню тут як душпастира, він не мав на той час жадної юрисдикциї, і я сказав ему »ви не е консеквентні; коли потрібувалисьте помочи для бискупа, щоби усунути о. Обушкевича з парафії і дістати юрисдикцию, просилисьте о поміч, а тепер коли не хочете помочи не принимаете нічого, не просите его юрисдикциї.«

М. Чи се суть слова, які ужив о. Ардан? — Л. Так есть.

М. Скажіть нам, так докладно як собі пригадуете, розмову о. Ардана, с. е. що він казав? — Л. Він сказав мені в той час, що не знае, що робити, бо декотрі з его приятелів радили ему не просити о юрисдикцию, але він знае, що повинен дістати юрисдикцию від скрентоньского бискупа.

М. Коли так розмавлялисьте з ним? — Л. Не памятаю.

М. Можете сказати нам рік? — Л. Більше як рік.

М. Два або три роки? — Л. Так.

М. Чи тогди коли він був душпастирем в Олифанті? — Л. Се було в его хаті.

М. В его хаті в Олифанті? — Л. Так.

Адвокат Дон питае:

Дон. Ви сказали, що се е загальне право сеї церкви, що если в тім краю гр. к. сьвященики не мають гр. к. бискупів, то мають бути під юрисдикциею рим. кат. бискупів? — Л. Так есть.

Д. Чи есть також право, що наколи рим. кат. попи не мають римско кат. бискупів, то мають належати під юрисдикцию греко католицких епископів? — Л. Ні.

Д. Коли проголошено се загальне право? — Л. Не могу сказати докладно року; се ухвалено на соборі.

Д. На яким соборі? — Л. Я не могу сказати імени того собора.

Д. Чи був сей собор в послїдних 5 роках? — Л. Ні.

Д. В десятьох роках? — Л. Більше.

Д. Де малисьте першу парафію? — В Osceola Mills.

Д. Як довго булисьте там? — Л. 9 місяців.

Д. Де малисьте другу парафію? — Л. Я пішов до Шенандору.

Д. Чи дісталисьте позволене від якого небудь бискупа іти до Шенандору? — Л. Ні, бо бискуп не дав мені факултіс як жонатому чоловікови.

Д. Понеже булисьте жонаті, то він не хотів вам дати факултіс ? — Л. Ні.

Д. Чи парафія закликала вас до Шенандору? — Л. Так.

Д. Они голосували, що хочуть вас за попа? — Л. Не знаю, мене там не було; я дістав лист від тростісів з печаткою, що хочуть мене за душпастира.

Д. І ви там мешкаете аж доси? — Л. Так есть.

Ми подали повисше сьвідоцтва оо. Обушкевича і Лавришина умисно як найдокладнійше, щоби виказати публично не лиш їх деякі заприсяжені брехні, але і їх г о р я ч е бажане доказати, що римско-кат. бискупи мають повну власть над гр. кат. сьвященниками та що рускі сьвященники м у с я т ь їм підлягати. Се горяче бажане пробиваесь скрізь в їх зізнанях. Впрочім радимо Вп. читателям, щоби самі собі ті зізнаня прочитали і виробили собі свій власний осуд.

— Конець півроку ся зближае. Хто ще не заплатив за „Свободу", нехай спішить ся.

Дописи.

24. ЛИСТ ІЗ СТАРОГО КРАЮ.

До історії польсько-руської ненависти.

Підбиті нациї.

Свобода, се найбільше щастє, найвисше добро, найцїннїйший скарб чоловіка, за котрий він готов і повинен бороти ся до послїдної каплї крови... Такі слова чуємо скрізь, віримо в них, признаємо їх правдивими, а однак... живемо в неволї. І на російській Україні під гнетом російського деспотизму, поліцейского шпіонства та козацької нагайки, і в Галичинї під розбишацьким правлїнєм польської шляхти, котрій наша австрийська »вітчина« позволяє з нами робити все до вподоби; і на Буковинї під пановапєм ромунських загорільцїв та німецьких зайдів, і на Угорщинї під страшним гнетом угорських маґнатів-шовіністів та їх приятелів — жидівських лихварів, і там за морем, на свобідній земли Вашінґтона в шпонах католицьких бискупів та таки »своїх« зрадників в духовній шатї, — всюди живемо ми в неволї. Бажало-б ся, аби наш нарід прозрів як найшвидше, встав до великого бою і пірвав ті пута, що його давлять зі всїх боків, хоч би прийшло ся втопити своє горе в ріках ворожої і своєї крови, жите покладає ся на те, аби ся хвиля вже раз настала...

Але на сїм місци про що иньшого писати хочемо.

В неволї живе також другий славянський нарід, Поляки. Під кормигою російського деспота, під бутною погою гордого Німця, серед позірного добра в Австриї... Серед позірного, кажу, бо в Австриї панує і розкошує польська шляхта та її прихвостнї, а польський народ двигає те саме ярмо, що й иньші народи тої піби-конституцийної, а на дїлї майже середновічної Австриї.

І дивна річ, що завдяки Полякам, угнетеним в Росиї і Нїмеччинї, мусить таке тяжке ярмо зносити руський нарід в Галичинї. Здавалось би, що угнетені повинні найшвидше подати руку товаришам недолї, аби спільними силами позбути ся ворожого ярма, а тимчасом Поляки роблять як-раз противно. Польський хлоп ще замало осьвідомлений, а сфанатизований польськими ксьондзами та всякими панками, що на хлопських карках будують свою кариєру, не відносить ся до руського хлопа з братньою любовю... Польські шляхтичі, демократи, клерикали, всї вони одні на перед других, немов на лїцитациї, старають ся копати гріб для Руси, а хто посьміє піднести в імя справедливости голос в оборонї руських прав, тому відмовляють права називати себе Поляком. І лиш одні польські социялїсти здобувають ся на сю відвагу, тай то не всї...

На суд Европи.

Поляки і Русини, се дві поневолені нациї, але не однаково живесь їм. Поляки бодай в Австриї мають якийсь голос, а в Росиї також їм лучше, як Русинам, за те Русинови всюди біда. Найгірше Полякам живеть ся в Нїмеччинї, а їх положенє можна би зрівнати з положенем галицьких Русинів. Польські політики вправдї горлають, що Русинам в Галичинї прямо рай, хоч самі всїми силами боронять ся перед таким раєм в Нїмеччинї. Причина того, що Полякам живеть ся лучше, як Русинам, така, що Поляки вміють постояти за себе. Нехай де лиш стане ся польському народови найменьша кривда, то вже Поляки постарають ся розтрубіти її по всїй Европі. Через те угнетаючі правительства хоч по трохи боять ся робити Полякам кривду, бо встидають ся суду Европи. За те покірний Русин звичайно мовчить і позваляє справджуватись на собі приповідні, що на похиле дерево і кози скачуть.

Пенекли ся.

Послїдними часами оба сї поневолені народи дізнали нових кривд. В німецькій державі силувано поль... [illegible] нїмецьки; в шкільництві кривдить польська шляхта Русинів на кождім кроцї, а на конець дійшло до того, що руські студенти мусїли забрати ся із львівского університета. Про польську Вжесню знаєте, про сецесию руських студентів також; сїй справі присьвятив наш славний письменник д-р Франко статю: „Polenthum nach Zwei Fronten" (Польща на два боки), що була надрукована в віденській ґазеті „Die Zeit", а передрукована і в американьских ґазетах. Статя отся вказує на ту двоїличність польської шляхти, котра бороняче ся перед ворогом в Нїмеччинї, поступає гірше того ворога супротив Русинів в Галичинї.

Коли Поляки піднесли свої кривди в нїмецькім парляментї в Берлїні, відповів їм посол Затлер т. зв. »руськими промовами«, в котрих, користаючи зі статей Франка та иньшого нашого письменника Романа Сембратовича, представив в належнім сьвітлї господарку польської шляхти в Галичинї. Додати треба, що не вчинив сего Затлер з любови до Русинів, як се думають деякі добродушні Рутенцї, але тому, аби побити свого ворога — Поляків; доки не треба було оружя против Поляків, доти про Русинів ніхто й не згадував.

Брехня — не оборона.

На судї Европи Поляки попекли ся і треба було якось ратувати ситуацию. Сеї невдячної роботи — невдячної, бо годї з чорного зробити біле! — підняв ся польський маґнат Смолька, професор університета і член австрийської палати панів, сего середновічного чудовища, можливого лише в Австриї. Сей пан написав брошуру: „Die Ruthenen und ihre Gonner in Berlin", котру розіслано майже по цїлім сьвіті. В тїй брошурі читаємо ні меньше ні більше, лиш те, що Русинам живеть ся в Галичинї, як в раю, та що вони еще Поляків кривдять... »Якже-ж так можна писати?« — спитаєте. Зовсїм просто! Єзуїтсько-польський клич: Цїль осьвячує средства! — і сего тримав ся пан Смолька. Статистичні дати пошахрував, на ріжні закиди, хоч би й найтяжші, відповідає: »Се неправда, бо я сего не знаю!« — тай »оборона« готова...

Русини приходять до розуму.

На безличні брехнї пана Смольки треба було відповісти і сего підняв ся посол Романчук, випускаючи в сьвіт брошуру: „Die Ruthenen und ihre Gegner in Galizien". В брошурі описане правдиво положенє галицьких Русинів. на підставі урядових (отже некористних для Русинів!) статистичних дат виказано, яких кривд дізнають Русини на кождім кроцї. В школї, в судї, в старостві, в податковім урядї, при ріжних виборах, навіть в церкві — всюди Русина кривдять. І то не досить. що кривдять його вже австрийські закони, бо польська шляхта, не держачись тих законів побільшує ту кривду в десятеро...

Вони всюди влїзуть...

Хто-ж би, як не москвофіли, котрі вже й до Америки залїзли,.. В брошурі пос. Романчука є уступ про руські партиї, в котрім про москвофілів написано зовсїм справедливо, без пристрасти, навіть за мало остро, що вони не признають самостійности руського народа, вважають його частиною московского народа і симпатизують з російським деспотизмом та з православієм. Се вичитаєте в кождій москвофільській ґазетї, а однак москвофіли бурили ся за се, що про них так написано. Чи встидають ся своєї чорної совісти перед сьвітом, чи сором їм, що за рублї запродали честь і душу, — чи може »сама міх дре тай ще квичить«?!.,

Ковтайте, а отворить ся вам!

Европа про нас знає ще дуже мало, а те, що доси зроблено, ще допєрва початки. Давати про нас знати — се наш обовязок. Не дасть нам те еще свободи, але коли про нас. про наші страшні кривди буде знати весь цивілїзований сьвіт, то позискаємо симпатиї бодай у тих, до котрих кликав Маркс: »Пролетарі всїх країв єднайте ся!« А коли пролетарі всїх країв, з'єдинені в одну непереможену силу, коли пірвуть кайдани, коли настане день відплати, тодї і для нас зійде сонце лучшого житя, але під услівєм, що в тім великім послїднім бою і ми візьмемо участь.

20. Мая, 1902 р.

М. Л.

Зъ Oil City. Pa.

Мушу донести всѣмъ честнимъ читателямъ „Свободы", яку то кумедію чи „шов" малисьмо мы Русины замешкалй въ Ойлъ Сити дня 13. Мая с. р. Видѣлисьмо Пана превелебного „Шабо" зъ Питсбурга и Тилявского. Правда, они не суть жадни медведѣ, що на розказъ цигана показують штуки передъ людьми, але за то есть то шовъ що мы ихъ видѣли, бо оденъ изъ нихъ мадярскій пôпъ а до руского народу говорить по словеньски а другій Русинъ зъ Галичины Лемко, калѣчить свою мову и говорить до насъ Русинôвъ нѣбы по словеньски нѣбы по руски, нѣ сякъ нѣ такъ. Чисте „шовъ".

Насъ есть Русинôвъ ту въ Ойлъ Сити высше 100 дорослыхъ людей, робимо въ пайповни, робота иде добре, але насъ за мало не, можемо мати нѣ свои церкви нѣ школы та хоть разъ въ рôкъ хочемо чути свое руске богослуженє. Тамтыма роками спроваджувалисьмо собѣ руского священника на Великодну сповѣдь а того року самъ спровадивъ намъ польскій ксьондзъ якогось Шабо зъ Питсбурга. Але мы довѣдали ся зъ ґазетъ и вôдъ нашихъ краянъ въ Питсбургу, що той о. Шабо выдае якусь погану ґазету, кидае ся на нашихъ рускихъ священникôвъ и вчить записувати рускй церкви на айрискихъ бискупôвъ. »Якъ ты не хочешь, котрого мы собѣ жичимо, то мы твого не потребуємо« — подумали мы собѣ. Бо чи може бути добрый Русинъ, що го польскій пôпъ выхваляе? Тым часомъ польскій пôпъ выголосивъ въ своимъ костелѣ, що для „Греко-католікуф" — (перепрашаемо кс. пробощу мы Русины, а не Поляки ґрецко-католіцкеґо обжондку) — приѣде о. Шабо. Нѣхто не знавъ коли вôнъ приѣхавъ, але о. год. 9 вечеръ зайшовъ зъ своимъ помôчникомъ до двохъ домôвъ и каже до людей: „Ві до споведзі іцце, бо якбисце нешлї, то бисце польского ксендза загневалї дужо а тамтен в Питсбуґу он се високо носї, он іну вѣру заировадза": Чижь не видите зъ того американьскй Русины якій зъ него рускій пôпъ? Научае насъ, щобы, борони Боже, не загнѣвати польского »ксендза«; то зъ того видно, що въ него латиньскій пôпъ есть щось высшого вôдъ руского, не дивно теперь, що его руссскй колеги ажь присѣгають на руски церкви за латиньскими бискупами.

Той другій говоривъ такъ само, вôнъ бувъ лишь за аґента и проводителя. Той мудрагель забувъ вже по руски говорити, калѣчивъ до насъ по унґарски за то втѣшивъ ся нимъ оденъ его краянъ п. Т. К., бо щесавъ его такъ. що дяченько попамятае на довго. Але то нема ся чого дивувати, бо, якъ чуємо, выгнали его зъ парафіи, то теперь випадае хиба служити унґарскимъ русскимъ, або якъ хто хоче, такъ якъ той циганъ по [illegible] якой вôнъ вѣры, сказавъ: Якой панъ хочуть такой и я.

Розумѣе ся, що мы уважали бы то за переступокъ приступити до св. сповѣди до такого чоловѣка. Вечеремъ о год. 9 ходивъ зъ помôчникомъ по гавзахъ и просивъ людей не гнѣвати „дужо" польского кс. а на другій день рано вôдъѣхавъ до Питсбурґа. Нѣхто не пôшовъ до сповѣди.

Просимо редакцію то помѣстити въ нашôй „Свободѣ", щобы нашй Русины въ Бофало знали, що тому Шабо ще гôрше пôшовъ ту бизнесъ якъ въ нихъ.

М. И, Т.

З Smoke Run, Pa.

Поважана Редакцийо!

Доношу вам цікаву новину, а то, що ми парафіяне в Ramey, Pa. достали великого опікуна Руси американьскої, а то есть твердо русссский сьвященник о. К. Лавришин з Шенандоа, Па. Річ ось така: Оден чоловік, не парафіянин, бо є обряда р. к., поїхав десь до Ню Йорку женитись, а при тій спосібности вступив по дорозі до о. Лавришина, а той єму сказав так: »Ви сце там з Рамейскей парафії, то повіцце вашим людзом, жеби се трималї острожне, бо буду відзец, цо з нїмі тен ґаліцийский попік зробі, бо кед їх есцїк ніхто розуму не науцїл, то їх тен попік научи. Поздравце одемне вшицких, а питам вас, жебисце їм то поведзелї«.

Ось і знов новий опікун! Не пильнує, щоби бискупові черевики були чисті, але нашої парафії і нашого сьвященника. Дало би ся писати більше цікавих річей про того превелебного, але на той час доношу тілько, а пізнїйше опишу вам порядки в нашій парафії.

Микита Джмелик, півець церк. в Рамей.

Зъ Winnipeg, Man., Canada.

Рада-розвага для нашихъ Русинôвъ Канадѣйцѣвъ.

Переплывали мы, братя, въ тй чужй краѣ черезъ такй моря-воды, ажь насъ страхъ збиравъ. Неоденъ просивъ тодѣ Бога и всѣхъ святыхъ, аби ему помогли добити ся до сухопути, та що зъ того? Найшовъ ся на суши и зовсѣмъ змѣнивъ ся. Мы такъ дякуемо Богу за ту ласку, що на новôй земли не живемъ по хрпстіяньски, ненавидимо другъ-друга, завидуемо собѣ и, якъ бы мôгъ, то бы оденъ другого въ лôжцѣ воды утопивъ. Зовсѣмъ — якъ песъ зъ котомъ. Не помагае нѣчого, що мешкаемъ на пôвъ милѣ оденъ вôдъ другого. Якъ прійде боже лѣто, то найперше починаемо сварити ся за фармы тай за худобу, яка пôде на другого фарму. Ну, и що тобѣ, брате, та худобина зробить за шкоду въ тôмъ лѣсѣ? Зъѣсть тобѣ „паплѣ" чи корчѣ? А ты йдешъ до суду и позываешъ ся, або, коли маешъ пса, тровишъ еѣ, що мало не порозбивае ся о дерева. Опôсля знов йде сварня. Ось такъ мы живемо по тыхъ пущахъ. Ой братя, братя, то не по христіяньски! Тажь мы повиннй любити ся; тажь мы зайшли въ такй далекй краѣ, тажь такъ далеко порозкиданй оденъ вôдъ вôдъ другого. Чого-жь намъ гнѣвати ся? Въ старôмъ краю бувъ гнѣвъ, було рôжно, але тамъ жило ся стрѣха о стрѣху. Ту будьмо людьми, абы насъ Англійцѣ не уважали за дикунôвъ. Днесь „Ґалішенъ", (якъ насъ зовуть,) йде зъ роботы, чи зводки, то вже его нѣгде нѣхто не переночуе. А черезъ що? Бо, бувало, якъ нашого чоловѣка прійме Анґліецъ на нôчь, такъ всегда мусѣвъ щось потягнути, чи тамъ по простому украсти. А чи се гарно? Тажь черезъ свои довгй руки мусишь, брате, ночувати въ лѣсѣ и нуряти ся по песячому; черезъ те й невинный терпить и часто-густо дриготить на зимнѣ. Такъ само шкодимо собѣ процесами. Скаже що оденъ другому а той до суду зъ нимъ, зробить що-небудь — такъ само. Замѣсть купити мѣжь дѣти ворокъ муки, волочать ся теперь по судахъ, платять товмачамъ, адвокатамъ и т. д. Словомъ, якъ було въ старôмъ краю, такъ е и ту. Чужй живуть нашою кервавицею. А пощо намъ сего? Не лѣпше то жити по христіяньски, любити ся и ступати впередъ зъ другими американьскими народами?

Або зъ вѣрою нашихъ батькôвъ. Переходимо на польске, на французке, стаемо католиками и лихо зна чимъ, Своимъ помѣтуемо. Скажу, що такому чоловѣкови лѣпше привязати собѣ камѣнь до шіѣ тай у воду... Наколи й немаемо ту своихъ священникôвъ, не вспѣли побудовати церковъ, то чижь Бога нема на каждôмъ мѣсци? По що-жь шукати чужихъ Богôвъ, коли до свого можна всюды помолити ся. Вôнъ выслухае насъ.

Лучае ся иногдѣ, що люде выбудують церковцю, та й ту бѣда. Найде ся сейчасъ колька хрунѣвъ, якй починають бѣгати до католицкого бискупа, абы записати еѣ на на него Имъ хоче ся бачити надъ собою чужого наставника.

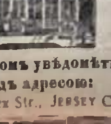
Отямте ся братя! Часъ понехати все те, що приносить намъ встыдъ на чужинѣ.

М. К. С–р.

Зъ Gimli, Man., Canada.

Оденъ зъ нашихъ Галичанъ приѣхавъ недавно до Канады, а хочь лишивъ въ старôмъ краю жѣнку, оженивъ поразъ другій. Польскій пôпъ Кулявый дававъ ему слюбъ въ Вінніпеґъ, Ман. Коли о тôмъ дознали ся люде пустили Кулявого до ґазетъ, а той зъ великой люти почавъ довѣдувати ся, вѣдки вôнъ, написавъ до краю и пôзнавъ чого наваривъ. Зъ краю вôдписали, що вôнъ дѣйсно мае тамъ слюбну жѣнку, Теперъ пôзнавъ панъ женихъ, що буде зъ нимъ бѣда, тому продавъ корову и все, що лише дало ся продати, вôдрѣкъ ся хаты и фармы, та й втѣкъ зъ другою женою тамъ де перець росте. Нынѣ нѣхто не знае, де они обертають ся. Найгôрше выйде на тôмъ свѣдокъ, бо мабуть засадять его до арешту за фалшиве свѣдоцтво. Свѣдокъ зъ того самого села, що й женихъ, тымъ то знавъ добре его вôдносины, знавъ що мае жену, а мимо того свѣдчивъ инакше.

НОВИНКИ.

— Памятайте на „Руско-Народный Дôмъ Еміграційный въ Америцѣ" и высылайте жертвы до касіера пôдъ адресою: Mr. Lazor Syrotiak, 42 Washington st., Yonkers, N. Y., а заразомъ увѣдомѣть о тôмъ секретаря пôдъ адресою: Mr. K. Kirczov, 140 Essex Str., Jersey City, N. J.

Дальшій выказъ жертвъ зложеныхъ для рускихъ студентôвъ въ Галичинѣ.

Hon. N. Russel, президент Сенату Гавайского, Honolulu, H. I.	$8.00
П. М. Ґрацонь зібравъ въ McKeesport, Pa.*)	
Антоній Ґрацонъ	5
Мих. „	1.00
Теодоръ Фринцко	50
Мих. Пагко	25
Мих. Яблиській	10
Лешко Русенко	10
Стеф. Яблоньскій	25
Павло Онушко	15
Теодоръ Сенько	50
Демко Кобаса	25
Лешко Калѣта	25
Мих. Беднярчик	25
Максимъ Стопъ	50
Іоанъ Поличокъ	15
Андей Шалитрошь	25
Мих. Бовтунъ	25
Іоанъ Репко	25
Іоанъ Ткачь	25
Алексій Турува	1.00
Иванъ Колотвичь	25
Сильвестер Ласковикъ	10
Онуф. Ватосжинъ	25
Аикола Яворскій	15
Василь Нижникъ	25
Стеф. Завинскій	20
Павло Вожнякъ	20
Мих. Билъ	25
Иванъ Цепко	25
Андрей Колбиницкій	50
Мих. Капца	50
Стеф. Фринцко	50
Алексій Русенко	25
Іосифъ Фринцко	25
Петро Бохенко	20
Мих. Лабошь	50
Марія Путакъ	10

*) Сума ся квитована давнїйше.

Попередно зложено	902.05
Разомъ	$910.05

Старайтесь, щобы мы могли послати бодай 1000 доларôвъ до краю!

Віспа в Мт. Кармел, Па.

В Мт. Кармел, Па. лютить ся віспа не перебираючи старших нї молодших так, що рада здоровля приказала позамикати всї церкви і школи та заборонила всїлякі збори робітників. Притоку до сего дали поляки, що затаювали хорих на віспу і не доносили про них лїкареви, через що віспа стала ширити ся і поміж неанглійскими народностями. Кождого, хто занедужає на віспу беруть до шпиталя за містом а дім, в котрім занедужав хто, стережуть 20 днів, щоб ніхто з'відтам не виходив. Їду замкненим дають з міста. З того виходить, що враз з майнерами можуть тепер страйкувати в Мт. Кармел, Па. попи, учителї і т. п.

— **Найрыбнѣйша** рѣка на Угорщинѣ, Тиса, перестае бути рыбною. Въ Сеґединѣ передъ 35 роками одержувало ся зъ ловлѣ рыбъ колька сотъ рыбацкихъ родинъ, та вôдъ того часу рôкъ рôчно число рыбъ такъ малѣло въ рѣцѣ, що днесь займае ся тамъ рыболовлею лише 4 рыбакôвъ, а и тй не можуть выжити. Дохрестнй жителѣ твердять, наче бъ причиною сего була плавба пароходôвъ, поглублене корыта и реґуляціи береґôвъ Тисы. Після ихъ гадки, незабаромъ вся рыба щезне зъ рѣки по тôй причинѣ.

— **Машину** до говореня вынайшовъ въ Парижи (Франція) якійсь д-ръ Маражь. Вôдъ теперъ, хто мае сварливу жену, не мусить самъ сварити ся зъ нею, лише най купить згадану машину, а она певно переговорить бабскій языкъ. Чи не благодать?

— **Велика** княжна Олена, одиначка дочка великого князя Володимира Александровича, царского стрика, мала вийти замуж за князя Людвика Бонапарта. Енерґічна і бурливого темпераменту княжна залюбила ся однак в однім російскім студенті і одного гарного дня утїкла з ним із Петербурга. В дорозї за границю, у Варшаві, перельовлено молоду пару і розлучено. Велика князївна мусїла вертати до родичів, а студента вислано адміністративною дорогою на заточенє в глуб Росиї.

— **Головною** цѣхою жѣночого строю є фальшивость — такъ доказує професоръ Альфредъ Ротлеръ. На жѣночôй одежи бачимо ґузики, що зовсѣмъ не служать до запинаня; клямры и пряжки також нѣчого не стягають; узлики и шнурки нѣчого не вяжуть; вставки не є вставленй; мережавки, фредзлѣ и рôжей „закôнченя" не є въ дѣйстности нѣякимъ закôнченемъ; черевики на ско выдають ся шнурованй, а на дѣлѣ запинають ся на ґузики або на вôдворотъ; цвѣты зъ полотна; спинки и гребенѣ зъ целюлозы, а выглядають наче зъ перловои матицѣ; дорогй каменѣ є фальшивыми имітаціями; ковнѣры фальшивй и т. д. Словомъ, цѣлый жѣночій стрôй, то все фальшиве и подроблене. Хто не вѣрить — най придивить ся.

— **Лордъ** Понсефортъ, головный амбасадоръ Анґліи для Сп. Державъ померъ 24. м. м. въ Вашинґтонѣ. Покôйный уродивъ ся 1828 р. въ Монахін и мѣжь амбасадорами въ Вашинґтонѣ бувъ одньмъ зъ найстаршихъ вѣкомъ. Уходивъ також за дуже способного дипломата, а пок. королева Вікторія за рôжнй заслуги, положенй на тôмъ поли, надала ему тытулъ лорда.

— **Дуже** старі гроби відкрито оногдї в сїльци Ляпґеннишіхль коло Тульна в Долїшній Австриї. Тамошний господар Кароль Бавен казав тепер свої поля, що лежать на горбі, дуже глубоко орати і пораз одного дня вйорав в глубинї пів метра кілька людских кістяків, але без голови. Він казав тодї уважно копати дальше і виконав всего 40 кістяків, з котрих 30 були з дорослих людий на 2 метри і 10 центиметрів довгі, прочі деять були з дїтий. При деяких кістяках лежало по чотири до пять голов очивидно від тих кістяків, котрі найдено без голов. Зуби в щоках були білі як сніг, а страшенно великі. Один з кістяків мав довкола шиї обручик із золотого в трое скрученого дроту, а на пальци був також тоненький, золотий перстїнь. У одної дитини на руцї була бранзелєтка із золота, на котрій висїли порожні в серединї, золоті кульочки. Найдено також кілька глиняних урн, але побитих. Що се за люди і хто їх тут так богато разом поховав — годї знати. Се лиш певна річ, що найдені кістяки лежали на тім місци богато, богато ѳот літ.

— **Носивъ** вовкъ, понесли и вовка. Д-ръ Иметъ Инсъ, директоръ заведеня для божевольныхъ въ Канкейцѣ, Інд. такъ лѣчивъ своихъ пацієнтôвъ, що на кôнци и самъ збожеволѣвъ. Нещасный лѣкарь предсказавъ 3 мѣсяцѣ на передъ, що збожеволѣе, а навѣть описавъ середъ якихъ признакъ. Его замкнено въ заведеню которого самъ бувъ директоромъ.

N 53

Бачність!

Сергий Кисїльовский наш агент відвідає своїх давних предплатників „Свободи" в стейтах Ню Джерзи, Ню Йорк і Конектікот. Він має право колєктувати предплату за „Свободу" і полагоджувати всякі другі справи в нашім імени. У него можна також купити всякі цїнаві руські книжки.

Видавцї „Свободи".

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

“Свобода”

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджистрованôмъ листѣ, або через експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру достанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA“
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 8082.

Черезъ нашу редакцію можна замовляти и пересылати грошѣ для всѣхъ старокраєвыхъ рускихъ ґазетъ и другихъ выдавництвъ.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаємо.

УВАГИ.

Премудрий редактор від „Ам. Русс. Зліспика“ від недавна тримаесь засади: мовчи язичку будеш їсти кашку. Він не бреше вже кілька тиждпів на: вікраїнців, радикалів, попиків і т. д., нічого не згадуе про процес олифантскої громади з латиньским бішопом в Скрентон; теперішні події Ам. Руси его нічого не обходять, отже і не потребуе їх нотувати в своїй часописи, а знаете чому? Бачите, конвенция „Соединенія“ за плечима, а з тої причини зачинають віяти вітри, що готові підкосити незавидне становище г. Жатковича. Тому він лиш нащурив уши і пильно прислухуесь, як виростае трава.

Пан О. Ш. парохіянин о. Обушковича з Mayfield, доповідав нам, що о. Об. мав говорити: що він нічого не знав о процесі олифантскої громади з лат. біскупом, а довідав ся аж тогди, коли візвано его за сьвідка; що хруням олифантским відраджував процесуватись і грозив, що сьвідчити не буде; що мав намовляти до згоди і любови і т. д. Сли то всьо і ще инше правда, що нам оповідав п. О. Ш. то знаючи, як поступив і поступае о. Об., мусимо ще раз повісти, що се безличне фарисейство — вираховане на обаламучене бідного лемка.

Практика і жите показують, що між епископами, котрі уважають ся бути наслідником атостолів і учеників Христа, суть також здібні „политишени“. По се як раз до лиця такій гідности!

„Свѣтъ“ пробудив ся і нуж критикувати збори в Гарисбурґу. Ми знаемо о що „Свѣтови“ ходить. Він хоче спечи при тім всім свою печеню, хотів би, щоби і царославні дещо скористали. Оно і не штука критикувати, але робити штука. Справи поручені на з'їзді не так легкі до рішеня — брак средств матеріяльних, відносини правві — привички богатьох людий і т. п. все те мусить братись під розвагу. „Свѣтъ“ ачей же знае, що нам ніхто не посилае соток тисяч рублів що року, а висьмівати когось — се ще не доказ мудрости, хиба у царославних.

21. Мая відбув с в Бруклині з'їзд 32 угорских сьвященників, на котрім „візитатор“ о. Ходобай їм представив ся, а також вибрано комітет з 5 сьвященників. На з'їзд той, котрий правду кажучи, відбув ся скрито, без відомости народа, але за відомостию мадярского консуля — не запрошено нікого з галицких сьвященників, бо „візитатор“ сей висланий мадярским правительством, отже над галицкими сьвященниками жадної власти не мае.

На з'їзді раджено не богато, бо не було часу..., за те обід на котрім був і мадярский консуль тревав цілих півчетверта години.

Руский народе! Чи бачиш як тебе Мадяри хочуть за ніс водити навить тут в Америці. Ти хочеш руского епископа, а Мадяри пхають тобі якогось „візитатора“ та ще такого, котрий хоче все робити з мадярскими консулями, але без тебе, руский народе! Чи може бути з сего яка для Русинів користь? Чи так належить поступати? Таж руский нарід, а не Мадяри, побудовав церкви і оплачуе сьвященників, дяків і всі потреби. Чомуж той сам руский нарід не мае мати слова в справах своїї власної церкви і сьвященників, але Мадяри!! Ой, не на добре щось тое ворожить, що лиш попи і конзулї сходять ся потайки і радять над тими справами над котрими і прості люде повинні би радити...

Вмісто в Вашинґтоні мае славний візитатор замешкати в Питсбурґу, бо там е осередок противмадярскої аґітациї... Для поборюваня сеї аґітациї і для вщіплюваня в американьских Русинів мадяроньства – головно і прислали тут Мадяри візитатора. Він мае навчити угорских Русинів як бути льояльними мадярскому правительству, се есть як цілувати сї руки, що їх бють, бо »Ам. Р. Вѣстникъ« ще не досить добре потрафив їх навчити сеї штуки.

Дня 21. мая ходив „візитатор з о. Лавришином кланяти ся Нюарскому католицкому бискупови а дня 24 мая Нюйорскому ґенеральному вікаріеви. Гарний кандидат на руского епископа! Не дармо Русини з Йонкерс „зрефюзовали“ его. Подібно повинні поступити і другі. Проч з льокаями, лаполизами!

Присланий для американьских Русинів з рамени мадярского правительства о. Ходобай, дістав вже 3 рази „носа“: Раз від Русинів в Passaic, N. J., другий раз від Русинів мабуть з Trauger, Pa. а третий раз від Русинів з Yonkers, N. Y. Ві всїх тих трех парафіях членами суть майже виключно Русини угорскі. Видно, що угорскі Русини вже досить прозріли, коли протестують против того, щоби над ними панували мадярскі візитатори.

Русини американьскі самі оплачують своїх попів, будують церкви, школи, парахіяльні доми і т. д. Они ніколи не згодять ся на те, щоби якихсь візитаторів чи біскупів накидав їм мадярский ряд.

Русини американьскі не допустять, щоби Мадяри навить на вільній американьскій земли „босували“: над ними а епископа тілько такого узнають, котрого виберуть собі сами враз з сьвященниками.

СТРАЙКЪ.

Четвертый тыждень ґенерального страйку при твердôмъ вуглю зачавъ ся бôльшимъ рухомъ и горячѣйшою боротьбою. На приказъ екзекутивного комітету „Юнія Сполученыхъ майнеровъ“ дня 2. с. м. покинули роботу всѣ фаерманы и помпунеры. Лише де-якй машинисты зъ копалень Ню Йоркъ Лейкъ Ири и Вестернъ Р. Р. лишили ся при роботѣ: Такъ само робить еще кôлькохъ машинистôвъ въ копальняхъ Делеваре Лакавана, Онтаріо & Вестернъ, але е надѣя, що за кôлька днѣвъ и они застрайкують. Солідарность страйкерôвъ змусить ихъ до сего. Зô всѣхъ бôльшихъ мѣстъ Пенсилвеніи доносять, що всюды вôдбуваютъ ся конвенціи желѣзничихъ робôтниковъ (брексменовъ) на якихъ порѣшено, що въ случаю загального страйку мейнерôвъ въ Спол. Державахъ и на приказъ през. Мічела всѣ мають покинути роботу. Не злй вѣсти надходять также зъ терену мягкого вугля. Майнеры зъ Вестъ Вирджініи, въ числѣ 125 тысячь люда, ухвалили прилучити ся до страйку дня 7. червня; бôльша половина робôтниковъ зъ западнои Пенсилвеніи думае такъ само. Словомъ — заносить ся на страйкъ, якого ще не бачила Америка. Мѣжь тымъ и властителѣ майнôвъ не сплять. Они заявили, що нѣякъ не дадуть залити майнôв водою, бо тодѣ втратили бы около 3 міліоны долярôвъ. Въ тôй цѣли вынаймили собѣ около 4000 уоруженыхъ сторожôвъ, спроваджують „скебôвъ“ машинистôвъ и помпунерôвъ зъ цѣлои Америки, а навѣть въ кôлькохъ мѣсцяхъ держать вже вôйско на поготôвлю. Кромѣ того по всѣхъ усюдахъ розôслали товпы шпеґунôвъ, абы юдили и сѣяли незгоду мѣжь страйкерами, та се имъ не ведеся. Робôтники й на дальше поводять ся дуже мудро и тактовно. Доси лише въ кôлькохъ мѣсцяхъ прійшло до малыхъ заворушень, де „скебы“ достали по хорбацѣ, але загалъ жде и дѣлае взорово. Все те збивае властителѣвъ-компанистôвъ зъ глуздôвъ; не знають якихъ средствъ хопити ся. Часописи доносять, що кождого дня вôдбуваютъ ся ихъ конференціи, а сен. Маркъ Ганна радить имъ чимъ скорше вôддати цѣлу справу въ руки мирового суду. Дня 30. м. м. вôдбула ся велика конференція въ Клівландъ, О., але еи выслѣдокъ незвѣсный.

Кôлька компаній, котрй не належать до вугляного тросту, згодили ся минувшого четверга на бажаня робôтниковъ. Є ними: „Плімавтъ Колъ Ко.“ въ Плімавтъ, Па. „Гедокъ Колъ Ко.“ въ пов. Лузерне, „Ст. Клеръ Колъ Ко.“ близь Шамокінъ, Па. и „Е. Е. Вайтъ Ко.“ въ пов. Скулкілъ. Загально сподѣють ся, що и прочй компаніи, не належачи до тросту, пôдуть въ слѣды першихъ, та й пристануть на справедливй домаганя робôтниковъ.

Зъ причины страйку такъ твердого, якъ и мягкого вугля вже тяжко докупити ся. Тона мягкого вугля пôдскочила на 5, а твердого на 7·50 долярôвъ.

Американьскі
суди а справи церковні.

Америка — країна свободи! В Америці панує свобода віроісповіданя. В Америці держава не мішаесь в справи церкви. Америка край демократичний, в котрім більшість людий розказуе. Так думають многі люде і в части есть се правдою — однак не всегда. Справи церковні і віроісповідні не всегда остають виключним ділом віроісповідної громади а напротив дуже часто суд мішаесь в справи сего рода. Тілько суд не мішаесь до них зі свого власного почину а лиш на зазив людий, членів даної віроісповідної громади і то без взлгяду на се чи ті члени в більшости чи в меньшости; мішаесь навить тогди коли жадае сего хочби оден член громади. При таким вмішаню ся в справи церковної натури, суд робить тое не лиш для охорони прав власности просячих его о охорону членів. Єсли виданє осуду дотично права певного члена до вспів власности церкви залежить від якогось закона тоїж церкви, або від науки дотичної церкви, тогди суд розбирае і ті питаня та вислухуе сьвідоцтва, однакож сам питань релігійно-церковних не рішае а рішае лишь питаня що до власности на підставі того, що мае обовязуючу силу в даній церкви, що надае еї цїху відрубности від других церков, на підставі дотичного церковного права. І в тім всім не булоб еще нічого злого, еслиб суди американьскі в розбираню справ релігійно церковних в полученю з питанем власности не ішли троха за далеко та не признавали часами менчости далеко більших прав як більшости. А так оно в дійсности нераз лучаесь. В Пенсильвенії, приміром, е вже кілька рішень ввизшого суду, котрі усправедливляють наше повисше твердженє. На підставі сих рішень менчість членів даної церкви мае право задержати в посіданю маєток церковний навить тогди, коли значна більшість членів тої самої церкви зробить якусь зміну в справі сеї віри, звичаїв або дисципліни, які були приняті в часі заложеня церкви, словом если більшість змінить віроісповіда не перейде на иншу „віру“. Значить, кождий чоловік мае право зміняти свою віру, так само і громада мае право зробити се кождого часу, однакож если тілько кількох еї членів буде сему противитись, то громада наражуесь на втрату свого всего церковного маєтку. — Розуміе ся, що такий погляд на справу — зовсім хибний і впрост противний демократичному принципови, бо дае більше право менчости даної церковної громади, як еї більшости. Такі рішеня американьских судів в справах церковних суть в дійсности запереченем свободи віроісповіданя, бо ледви чи знайдесь яка громада церковна, котраб для зміни певного артикулу віри хотіла зречи ся свого маєтку на котрий довгі часи працювала. Рішеня сего рода стоять також на перешкоді всякому поступови на поли віри і они суть пристосованем до справ церковних знаного руского виреченя; „нехай буде як бувало“.

ДО ВІДОМОСТИ ЧЛЕНІВ „СОЕДИНЕНІЯ“.

Відома р'ч, що ті панове і попи, котрі уважають »Соединеніе« за дійну корову для себе і своеї родини не дуже раді тому, що я членом »Соединенія«. Але що-ж робити? Братство мене приняло і они раді-неради мусїли на тое пристати, але за те всіми силами старали ся, щоби я нічого не знав о тім, як провадять ся справи »Соединенія«. В тій цїли мені ніколи не давали знати, коли відбувають ся »чиновническія засѣданія«, хотяй після статутів мали се робити і т. д. Ще більше погнівали ся панове, коли на послідній конвенциї не они, (они ані кандидатури моеї не ставили), але нарід вибрав мене членом контрольної комісиї. Яко член контрольної комісиї повинен я був мати вже більше права довідатись о внутрішній господарці »Соединенія«. однак і сим разом они винайшли собі спосіб, щоби до сего не допустити. По конвенциї казали мені їхати до дому, кажучи, що сейчас всі роз'їздять ся і тепер не будуть нічого робити та що невдовзі буде скликане засідане урядників, і що они мені дадуть про се знати. Я від'їхав домів і чекаю, коли покличуть мене на се засідане, але дарма. Пишу до предсідателя, до секретара — кажуть — не було жадного засіданя; все есть в порядку, то і засіданя непотреба. Наконецъ по році довідав ся я, що буде засідане в Buffalo, N. Y. і там поїхав. Тут довідав ся я, що ще перед засіданем була бесіда о тім, щоби мене з комісиї викинути. Ну, але якось не було у них ще на стілько відваги, аж тепер, коли католицкий бискуп »екскомунікував« мене, (хоч ся справа ще не рішена і суд еї розбирае) — сї панове чим скорше поспішились мене засуспендувати і то не длячого иншого а тілько длятого, щоби я не довідав ся нічого о справах »Соединенія«.

Пишу то все длятого, щоби, если-б пізнійше показалось, що в »Соединенію« не все ішло так як треба — ніхто не складав за се вини на мене. Я був членом контрольної комісиї, але о справах »Соединенія« не знаю зовсім нічого, чи они ведуть се зле або добре. Не знаю чи в порядку віддано і відобрано касу, чи касиер мае за себе бонд і який, чи редактор зробив який контракт з »Соединеніем« і чи дав яку заруку, словом не знаю нічого, а справозданя річні в Buffalo переглянені на скорі і недокладно підписав я лиш завіряючи чесноті більшости членів комісиї і длятого, аби не казали, що я длятого не хочу підписатись, щоби лиш робити »баламуту«. Ще раз повтаряю, що я не кажу через се, щоби в »Соединенію« були які непорядки, (противно можливо, що там все найліпше), а кажу лиш, що я про справи »Соединенія« нічого не знаю і то не з моеї вини. Здало би ся о тій справі докладнійше поговорити на конвенциї, однак не знаю перше: чи буду мати час там поїхати, а друге не знаю, чи ті всемогучі панове схотілиб мене на конвенцию допустити. В надії, що се мое письмо дійде до відомости бодай деяких членів »Соединенія«, та що на другий раз члени »Соединенія« постарають ся о тое, щоби »панове« не робили всего лиш між собою чи оно зле, чи добре, але щоби і другі урядники вибрані на конвенциї знали де-що про справи орґанізациї — остаю з довжним поважанем,

І. Ардан.

Поляки в Канаді.

„Gazeta Handlowo-Geograficzna“ в своїм 4-ім числі з 1902 року пише ось як:

„Ревний арцибискуп Langevin з St. Boniface, величезної диецезиї, що обнимае велику часть західно-північних обшарів анґлійской Dominion, здавав недавно публично справу на конференциї відбувшій ся в Winnipeg з положеня наших кольоністів. В арцидіецезиї числять они 25 тисяч душ, то е значно більше як половину католицкої людности а осьму часть мешканців взагалі. Понеже в цілій арцидиецезиї душпастирами суть Обляти Маріі, постарав ся арцибискуп о те, що прислано ему кількох членів сего ордену (монахів) з Шлезка, уміючих говорити по польски. З них одні занимають ся парафіями, другі школами. Два з них братя Войцех і Вільгельм Кулявї, заложили в Winnipeg школу для польских дітий, до котрої ходило 125 учеників — а ходилоб еще більше еслиб було місце. Редимпториста О. Delacre їздив до Галичини вчитись по польски і віддаесь виключно на послугу польским кольоністам. В тім самім напрямі і дусї як бесідник (Langevin) ділають також для добра поляків находячих ся в їх диецезиях бискупи: Legal сотрудник диецезиї St. Albert, і Pascal вікарий апостольский в Саскачеван. Зарівно душпастирства як і школи для Поляків занимають цілу їх увагу і суть предметом всегдашної їх ревности і пожертвованя. Ревні попи Lacombe, Fage. Decorbie і Groetchel цілим серцем помагають їм в тім побожнім ділї а научивши ся польского язика віддають ся виключно на услуги польских кольоністів. Кс. арцибискуп Langevin підніс з натиском небезпечну тентенденцию анґлійских шовиністів, хотячих всім народностям накинути анґлійский язик і що гірше анґлійску народність.

Справедливо вказуе ревний і безсторонний бискуп на кривду, яка робить ся дітям польским, німчеюним в Прусах і ненаходячих свободи в краю, що зве ся клясичною еї вітчиною. Язик анґлійский повинен бути, очевидно, викладаний як і німецкий в польских школах — але виклад загальний мае бути польский. (В Канаді! Ред). Кс. арцибискуп візвав горячо всїх католиків, щоби солідарно попирали своїх польских вспівизнавців, особливо в їх старанях о польскі школи; бо тілько захованє польскої народности становить поруку вірности дальших поколїнь кольоністів для костела. Справді мудрі і гідні запамятаня слова!“

Так пише польска ґазета виходяча у Львові про Поляків (?!) в Канаді. Читайте се, ви, Русини канадійскі і ви, Русини краєві, може се дасть вам дещо до думаня, бо-ж сї „Поляки“, про котрих говорив арцибискуп і пише польска ґазета се ніхто другий, як лиш наші чистої крови Русини!

Отверте письмо
до о. Обушкевича.

Olyphant, Pa., юній 2. 1902.

Вп. Отче:

Отсим повідомляю Вас, що на жадні сьвідомі і злобні брехні дотичачі моеї особи а друковані в ґазетції, котрої Ви співредактором, відповідати апї їх простувати не думаю, бо се булоб нище моеї чести.

З поважанем,

І. Ардан.

Вісти з Канади.

Winnipeg, Man. Заводить ся на страйк колійовий. Люде сходять ся зі всїх сторін до роботи. Еміґрантів прибуло також досить з Галичини. На улици Фонсека заложив наш Русин ч. Ю. Паніщак стор, до повинні всї мешканці Русини в Вінніпеґ купувати товари а також і фармери.

Pleasant Home. Тут будують церков і стараються о незалежного священника. Драґан, яко комітет, напирассь, щоби спровадити попа з бородою, видко що призвичаїв ся певно ще в старім краю до таких попів.

Gimli. Тут церков побудована. Священника потребують також. Знаходить ся маленьке, але важне непорозуміне в парохії. Тут хотять попа, которого би Рим вислав.

Brokenhead. Мають тут маленьку церковцю. На тій кольонії дуже розгаздований Кулявий, дітий богато до хресту, а старі чекають сповідника.

Gonor. Попайбільшій части чекають на попа з бородою, бо то самі Буковинці.

Sifton. Все в клопоті, бо мае хрунів.

Фішінґ Ривер мае церков і будуе тепер школу. В сусїцтві той сам поступ. Переважно в Манітобі будують ся школи, в котрих треба в самій Манітобі зараз 35 учителів Русинів.

Справы „Р. Н. Союза.“

Справоздане касове „Р. Н. Союза“ за місяць Апріль, 1902.

Allegheny, Pa. Бр. Усп. Пр. Богород.	$——
Ansonia, Conn. Братство св. Петра и Павла	38.33
Auburn, N. Y. Бр. св. О. Николая	7.62
Belle Vernon, Pa Бр. Пр. Богородицѣ	38.00
Brooklyn, N. Y. Бр. св. Андрѣя (феб.)	5.75
Buffalo, N. Y. Бр. св. Іоана Хрестителя	25.65
Breslau, Pa. Бр. св. Андрѣя (мар. і апр.)	34.65
Carnegie, Pa. Бр. св. Петра и Павла	35.30
Cohoes, N. Y. М. Р. Н. С.	11.05
Charleroi, Pa. Бр. Сошест. св. Духа	29.46
Cleveland, O. Нове братство	7.70
Desloge, Mo. Бр. св. І. Хрест.	37.77
Eleanor, Pa. Бр. св. Арх. Михаила	26.73
Elmira Heights, N. Y. Бр. св. Арх. Мих.	9.95
Glen Lyon, Pa. Бр. св. Петра и Павла	13.80
Homestead, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	——
Jessup, Pa. Бр. св. Петра и Павла	26.80
Jersey City, N. J. Бр. св. Петра и Павла	231.06
Lansford, Pa. Бр. Пр. Богородицѣ (мар. і апр.)	219.42
McAdoo, Pa. Бр. Покр. Пр. Богородицѣ	——
McKeesport, Pa. Бр. св. І. Хрестителя	61.80
Mayfied, Pa. Бр. св. Кирила и Методія	26.00
„ Бр. св. Іоана Хр.	36.75
„ — М. Р. Н. С.	36.55
Mt. Carmel, Pa. Бр. св. Димитрія	44.80
„ Бр. св. Петра и Павла	42.35
Mahanoy Plane, Pa. Бр. св. Иліи (мар. і апр.)	15.94
Northampton, Pa. Бр. Пр. Богородицѣ	——
Old Forge, Pa. Бр. св. О. Николая	2.80
„ М. Р. Н. С.	——
Olyphant, Pa. Бр. св. Іоана Хр.	118.25
Pittsburg, Pa. Бр. св. Арх. Михаила	19.60
„ М. Р. Н. С. (мар. і апр.)	83.00
Priceburg, Pa. Бр. св. Василія Вел.	43.61
Plymouth, Pa. Бр. св. Петра и Павла	——
Passaic, N. J. Бр. св. О. Николая	——
Powhatan, W. Va. Бр. Пр. Богород.	9.80
Rhone, Pa. Бр. св. Спаса	18.75
Sayre, Pa. Бр. Благовѣщеня Пр. Бог.	——
Scottdale, Pa. Бр. св. Іоана Хр.	——
Shamokin, Pa. Бр. св. Йосифа	——
„ М. Р. Н. С.	126.38
Shenandoah, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	69.10
St. Clair, Pa. Бр. Пр. Богор. (феб. і мар.)	63.90
St. Louis, Mo. Бр. св. Арх. Мих.	48.60
Scranton, Pa. Бр. св. Иліи Прор.	35.89
Syracuse, N. Y. Бр. св. АА. Петра и Павла	13.86
Simpson, Pa. Бр. св. Василія Вел. (мар. і апр.)	36.63
Trauger, Pa. Бр. св. Петра и Павла	37.10
„ Бр. св. Іоана Хрестителя	44.46
Troy, N. Y. Бр. св. О. Николая	——
Waterbury, Conn. М. Р. Н. С. (мар. і апр.)	12.70
Westmoreland City, Pa.	11.04
Whitney, Pa. Бр. Трехъ Святителей	23.57
West Pawlet, Vt. Бр. Покр. Пр. Бог.	51.69
Yatesboro, Pa. М. Р. Н. С.	——
Yonkers, N. Y. М. Р. Н. С.	89.20
Edwardsdale, Pa. Микола Сас	4.20
Munising, M. Ів. Цісляк	2.30
Разом:	**$2029.56**
Було в касі	$15033.32
Дохід в Апрілю	2029.56
Всего доходу в Апрілю	**$17062 88**
Розхід в Апрілю	1390.91
Остає в касі	**$15671.97**
З того депозитів	$3863.54
Фонд желізний	10910.00
Фонд розпорядимий	898.43

Алек. Шлянта, касиєр. Д. Д. Пирч, секретар.

Увага: Братства з Homestead, Pa., McAdoo, Pa., Old Forge, Pa., Plymouth, Pa., Passaic, N. J., Sayre, Pa., Scottdale, Pa., Shamokin, Pa. і Troy, N. Y. надіслали гроші на раз за два місяці т. є. за апріль і май і будуть виказані в слідуючім справозданю.

Братство з Allegheny ще грошій не надіслало.

Припоминаю ще раз пп. секретарам, що братство вибирає т і л ь к о о д н о г о д е л е ґ а т а. Братства, котрі не мають що найменьше 30 членів (члени низше 16 літ не рахують ся) делеґатів не вибирають. Також зволять пп. секретарі надіслати мені чим скорше імена делеґатів, котрі будуть оголошені в слідуючім числі „Свободи.“

Д. Пирч, секр.

ГОЛОВНЫЙ УРЯДЪ:

Предсѣдатель:
Rev. A. BONCHEVSKY,
10 May str.
ANSONIA, CONN.

Секретарь:
D. D. PYRCZ,
P.O. Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Касієръ:
ALEX. SHLANTA,
Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

В місяцю Маю с. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слідуючі нові члени:

Нове братство.
Ramey, Pa.

	Число в гол. книзі:
Золяк Стефан	2446
Дудак Никифор	2446
Цап Василь	2447
Джмелик Никита	2447
Шварц Іван	2448
Русин Василь	2448
Червеняк Андрій	2449
Русин Михайло	2449
Баранок Юрко	2450
Русин Гриць	2450
Лазорищак Микола	2451
Ниж Гаврило	2451
Барна Розалія	2452
Барна Григ. М.	2452
Чарнецка Ольга	2453
Пласконь Прокоп	2453
Марущак Андрій	2454
Качор Петро	2454
Качор Федор	2455
Червеняк Микола	2455
Фондак Йосиф	2456
Мовчан Андрей	2456
Дудак Людвик	2457
Шварц Юрко	2457
Шварц Іван	2458
Дудак Іван	2458
Барна Михайло	2459
Барна Іван	2459
Барна Єлисавета	2460
Джмелик Андрій	2460
Лазорищак Михайло	2461
Барна Анна	2461
Барна Мария	2462
Качор Василь	2462

Д. Пирч, секретар

ПОСМЕРТНІ † ВІСТИ.

Михаїл Гойсан, родом з Полонної, повіту сяноцкого, Галичина, літ 38, жонатий, чл. руского брацтва сьв. Петра і Павла в Carnegie, Pa. і чл. „Р. Н. Союза“, ч. гол. кн. 1525, упокоїв ся дня 15. мая, 1902.

Вічная ему память!

Лист
Стефана Хлопова до краянів.

Ой запив козак запив, ой запив — загуляв ся,
А його кінь вороний та на стайні застояв ся.

Таке саме скоїло ся і з моїми писанями, як ось з тим вороним коником козаченька. Тілько я — най не хвалю ся — не попадаю в такий поганий гріх, як той козак, о ні! — я лиш за той цілий час, як не відзивав ся, то вичитував розличні книжки та ґазети, приглядав ся людскому житю та снував »по роботі« розличні думки, щоби їх опісля переляти на папір і передати моїм любим краянам. Тож слухайте ви, Русини, на канадийских степах, бразилійских пралїсах та безмежних просторах Сполучен. Держав! Стефан Хлопів прийшов з роботи, вмив ся, попоїв і бере ся писати до вас нелукаві листи. Чи чуєте? Гоп—гоп!

Насамперед здоровлю вас всіх щиросердечно і жичу вам всего добра, якого собі лиш у Бога бажаєте. Рад би я в сїм листі понаписувати все, що лиш знаю, що бачив і чув поміж чужими людьми та нашими краянами, але міркую, що на те все мало одного вечера. Лучше потроха, а розказати все документно.

Сиджу я нераз вечерами в хатї і думаю-гадаю: Боже мій милосердний, чому той нарід руский такий ще бідний, чому він швендає ся по білому сьвіту в кайданах темноти, обдурюваний чужими і своїми? Правда, перед моїми очима промайне дрібненький луч зорі, вістун, що вже і у нас благословить ся на день божий, але ж бо за тим лучом сунуть оден по другім якісь чорні тіни, що бігцем стежать за тим сьвітелцем, раді би его чимскорше згасити своїми препоганими пацеками. Я не лякаю ся тих чорних духів, а побоюю ся, щоб они не станули перед вами, мої любі краяне, і не заслонили перед вами соняшного сьвітла. — А ось тепер! Говорить ся: не шукай собі богів ані в Римі, ані в Петербургу, бо царство боже не там, а в нутрі тебе самого, а ціла зграя прихвостнів Люципера так римска, як і московска заревіла скаженим риком на приятелів руского народа, а сам народ почала страхати такими річами як пекольна сїрка і смола... Люлї, люлї, мій краяне! Спунцяй дальше! най тоді, коли ти спиш, твої мадярскі, московскі і римскі опікуни забавляють ся твоїм коштом, твоєю кервавицею, будучностю дітей твоїх! А ти — як пробудиш ся — плюй на твоїх приятелів, возьми бука і гони враз з байструками Люципера, щоб помагати їм гатити дорогу, що провадить до правди, до волї, до сьвітла. І доки ти народе руский, будеш позволяти, щоб в твоїй рідній хатї панував чужий, а не ти сам? Чи аж таліян або москаль мають мати тілько розуму, а ти ні? Ти не чуєш, що говорить ся до тебе, як собі маєш започати? Читай в ґазеті! Може боїш ся? Чого? Дивись! Ті сьвященники, що кажуть тобі правду і кличуть до тебе: проч з таліяном і москалем, они мають білі руки, до тяжкої роботи не привикли, а однак не побояли ся нікого, хоч знають, що їх за те ждуть переслїдуваня, а може навіть і утрата попівского хлїба. Они могли собі жити спокійно і вигідно, усипляти тебе до сну, а тим часом стричи твою вовну і йти в парі з тими, що несуть темноту і оглупінє. Они не боять ся, а ти руский робітнику лякаєш ся? Чи тебе хто з хлопства зішмарить? Чому ти не рішучий? Чому ти кличеш нинї осана, а завтра за Гавришином і Йолупкевичом: распни, распни его? Ти себе з ними розпинаєш! Ти точиш з себе теплу кров і даєш єї пити синам тьми і неволї. Схамени ся! Не зітхай за жандармами, чи они в московскій рясї, чи в римскій реверендї. Ти гляди за Богом та за приятелем — учителем, щоби ніс перед тобою сьвітло.

Слава вам і честь всім тим руским громадам, що шукаєте Христа і науки его! Поховайте тьму, а самі вставайте! Памятайте на слова нашого батька Т. Шевченка:

Страшно впасти у кайдани,
Завмирать в неволї,
А ще гірше: спати, спати
І спати на волї...

Горі імієм сердца! Вперед!

Оголошене.

Зъ нагоды VII. гол. конвенціи „Р. Н. Союза“
—вôдбуде ся—
на доходъ новои рускои церкви

ВОКАЛЬНО-ДЕКЛЯМАТОРСКІЙ Вечерокъ

полученый зъ двома аматорскими театральными представленями въ память 41-роковинъ смерти нашого найславнѣйшого поета Т а р а с а Ш е в ч е н к а
въ Четверъ дня 19. Юнія 1902,
въ гали школьной пôдъ церквою
въ JERSEY CITY, N. J.
(Cor Greene & Sussex Str.)

Пôсля слѣдуючои програмы:

1. Короткій вôдчитъ о житю и значѣню Т. Шевченка С. М.

2. Представлене: **„На старости лѣтъ“** (образъ зъ житя народа въ І. актѣ).

ОСОБЫ:

Семенъ, старш. господаръ	К. К.
Петро, старшій его сынъ	А. Н.
Олекса, его молодшій сынъ	П. З.
Гапка, жѣнка Петра	С. Я.
Ивась, сынъ Петра и Ганки (8 лѣтъ)	Т. С.
Данило, } сусѣды,	А. С.
Василь, }	Н. П.

Опосля друге представлене: **„Выворожила“** (комедія въ І. актѣ).

ОСОБЫ:

Терешко, господарь	П. З
Фимка, его жена	С. Я.
Семенъ, сусѣдъ	К. К.
Циганъ,	А. Н.
Циганка,	Л. Е
Циганчукъ	Т. С
Циганятко	Н. К

3. Братя вставайте, хоръ.

4. Посланіе до живыхъ и мертвыхъ и ненародженыхъ (Тараса Шевченка), вôдделямує П. Т.

Початокъ о 8 год. вечеръ.

Тикетъ вôдъ особы 25 ц.

Для дѣтей школьныхъ вступъ вôльный.

Запрошує ся всѣхъ до якъ найчисленнѣйшои участи.

Комітетъ.

Дня 22-го Мая 1902 року вислала „Свобода“ для руских студентів у Львові на руки дра Кулачковского $515.62, с. е. 2.500 корон.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Ф. Т. Вест Трой, Н. Й. — Погляньте на адресу — тамъ стоить доки вы заплатили за „Свободу“.

ВСЯЧИНА.

Недужа Анґлія.

Такій є заголовокъ интересной, хочь песимістичнои студіи п. Фінота, друкованои въ „R e v u e“. Авторъ доказує, що Анґлія йде скоримъ крокомъ до загибели и незабаромъ перестане бути одною зъ великихъ державъ. Першою признакою занепаду еи силъ, є число уродинъ, яке рôкъ-рôчно малѣє. Въ роцѣ 1875. на 1000 Анґлійцѣвъ припадало 35 дѣтей, въ 1900, лише, 29, а въ 1901 всего на-всего 25. Наколи дальше такъ пôде, то больше Анґлійцѣвъ буде мерти, якъ родити ся. За те нужда большає; 7 міліонôвъ анґлійскихъ горожанъ не має що ѣсти.

Нинѣ живе въ Анґліи, наче-бъ двѣ расѣ: раса богачѣвъ, котрыхъ дѣти въ 13-тôмъ роцѣ житя важать 93 фунты и раса людей убогихъ, котрыхъ дѣти въ тôмъ самôмъ вѣцѣ важать 13 фунты. Такі дѣти выростають опôсля на офермôвъ, що мало хôсна приносять державѣ и суспôльности. Ось й теперъ половина охотниковъ буває вôдкидана при войсковôй бранцѣ, бо мають выглядъ дѣдоводôвъ.

Промыслъ и торговля упадають все больше и больше, особенно, промыслъ зелѣзный. Выперають его нѣмецкі и американьскі товары, дешевшіи о 50 процентъ. Нѣмеччина и Сп. Державы пôв. Америки вытискають такожъ Анґлію зъ первôрядного становища, яке займала доси на поли торговельнои маринарки.

Лишь на одномъ поли Анґлія не уступає нѣкому, а именно на поли — піятики. Ту безлѣчь пяницъ.

Не лѣпше зъ кольоніями. — Голодъ и зараза нищать Индіи. Въ р. 1850. Индієць одержувавъ пересѣчно 2 пенси денно за свою працю, та вже въ 1890 роцѣ вôнъ не бувъ въ силѣ заробити больше вôдъ 27 до 28 франкôвъ рôчно. А зъ того треба заплатити податки, одягнути ся и жити. Дежь ему стане? Тожь не дивниця, що смертельность страшенно ширить ся въ Индіяхъ. Часописъ „The Lancet“, обчислила и доказує чорне на бѣломъ, що въ протягу послѣдныхъ 10-охъ лѣтъ померло тамъ 20 міліонôвъ жителѣвъ зъ голоду и нужды, або наслѣдкомъ ихъ своякôвъ — холеры и чумы.

Се головні раны які вôдкривъ п. Фінотъ въ орґанізмѣ Анґліи. Страшні они, но ще не всѣ. Можна смѣло твердити, що капіталістичный устрôй завдавъ и завдає ихъ о много больше такъ Анґліи, якъ и цѣлôй суспôльности.

Пороцтва снів.

Загально розширений забобон, що сни пророчать будучність. Однак, як в кождім забобонї, так і в тім є чверть зерна правди. Іменно вже в старинї знали, що зроджуючі ся в орґанізмі хороби обявляють ся часом снами, заки ще на зверх проявляють ся. О сім пишуть Арістотель, Гідор, і Ґалієн. Старинний Грек, Артемідор, оповідає таке: „Одному чоловікови снило ся, що має довкола шиї тїсну стяжку. Небавки дістав анґінию“. Той сам автор пише: „Оден Грек заснув в сьвятини Сераніса і снило ся єму, що пробито єго ножем в живіт. Небавом захорував на болячку в жолудку“. І з пізнійших часів маємо богато таких примірів. Одному снило ся, що собака вкусила єго в ногу. За два дни дістав у тім самім місци болячку. Инший мав сон, що куля поцілила єго в виски. Захорував на невральґію. Ще иншому мущинї три рази, ніч по ночи, снило ся, що єго напали розбишаки і ранили в груди. Наляканий тим упором сну приклинкав сей мущина лікаря. Лікар ствердив у него аневризм аорти. — Одна жінка не могла спати, бо зараз бачила кругом поломінь. Лікари ствердили серпеву хоробу. Рівно-ж дїти, заки захорують, часто сплять дуже неспокійно. — Оті пророцтва хороб у снах, пояснюють сучасні учені так: В ночи чоловік не відбирає ніяких звнішних вражінь, а тілько від власного орґанізму. Через те зосередоточене сонної уваги на своїм тїлї, він почуває зроджуючі ся легкі болї, котрі в сонній уяві проявляють ся як сни. Значить, сни не пророчать хороб, а тілько часом зраджують істнуючу вже в тїлї хоробу у зародку. Та се трафляє ся дуже рідко і тілько в дуже перенервованих людий.

Поїздом з Парижа до Ню-Йорку.

Се виглядає на байку, а однак має стати дійсностию. Французкий інжинір Люа-де-Льобель котрий, враз з американьским богачем-подорожником Гіелїєм, розслїджував північно американьский півостров, Аляску і відділяючий єї від північно-азийского півострова Чукоцкого пролив Берінґа, — проєктує зелїзниче получене Парижа з Ню-Йорком через Сибір, Чукоцкий півостров, пролив Берінґа, Аляску і Канаду. Зелїзниця ішла-би з Парижа на Берлїн, Варшаву і Москву, далї теперішним сибірским шляхом до Байкал-озера, а звідси — мабуть від Іркутка — звернула-би ся на північний схід, та перебігаючи країни, де термометр показує 60 степенів Цельзия низше зера а ніч тріває 4 місяцї на рік, дійшла-би до проливу, що ділить Азию від Америки. Пролив, широкий на кілька миль, перебувати-муть поїзди або на величезнім поромі (так, як тепер перебувають Дунай коло Могачу, або Байкал-озеро) або — підморским тунелем! Який з тих двох способів вибере Льобель до свого остаточного плану, рішать студиї, що саме тепер на місци ведуть ся. — Коли удасть ся вигадливому інжінерови найти капіталістів, що дадуть гроші на виконане проєкту, готові люде сухою ногою переїздити зі східних берегів Атлантику на західні.

ЯКА РОЖНИЦЯ?

А.: — Скажи менѣ, яка рôжниця мѣжь польскимъ словомъ панъ, американьскимъ „містеръ“ а „московфульскимъ“ господинъ?

В.: — Въ Галичинѣ кождого польского шляхтича, котрый обôкравъ касу, зовуть паномъ; въ Америцѣ навѣть кождый „бомъ“ (волоцюга) то містеръ, примѣромъ я и ты, а о господина навѣть не пытай...

А.: — Чому?

В.: — Бо господинъ значить: ренеґатъ, запроданець, бискупскій лизунъ и хрунь.

N 34 ч.

„Назар Стодоля“

Т. Шевченка і Свобода будуть представлені

Трупою Малоруских Артистів — **ДНЯ 20-го Юнія**

в Manhattan Lyceum Theatre
66—68 E. 4th Str.
в Ню Йорку.

Часть доходу в користь росийских революціонерів.

Після представленя баль.

ВСТУП $1.00

— Всї, що побрали до розпродажи Календарі „Союза“, нехай сейчас зроблять рахунок і пришлють до редакциї „Свободи“.

Купуйте книжки!

Грошѣ присилайте напередъ.

За пересылку платимо самі.

Апостолы и евангелія	35
Американьскій шляхтичь	15
Ближні, оповѣданя	1.00
Боднарôвна	15
Бесѣды про часы козацкі	75
Безъ працѣ, казка	20
Борба клясъ	10
Байки Павла Свого	
Букварь угрорускій	15
Багнітки	10
Великій Изборникъ	$4.00
Весела книжочка зъ образками	30
В царстві сатаня	50
Гумористика	10
Галицка бѣда	10
Двѣ хлопскі державы	5
Дезертиръ, Ковалева	60
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що про землю	10
Дорога, новелї Стефаника	60
Енеїда Котляревского	5
Економічне положенє руських селян в Угорщинї, Е. Егана	10
Зъ вершинъ и низинъ	1.50
Зъ села	20
Зъ чужихъ зѣльниковъ, оповѣданя	1.00
Забобоны та ворожбицтво	20
Записки школяра	20
З житя, оповідання	60
Житя святыхъ	$3.00
Іван Гус, гуртовий спів, Лисенка	50
Календарь для Ам. Русинôвъ (1902)	50
Календарь Православный буковиньскій (1902)	40
Календар шкільний 1902	20
Кльод Ґе	10
Казки Андерсена	25
Казки Толстого	20
Коломыйки	30
Коваль Бассімъ	60
Катехизмъ	10
Колядки и щедрôвки	10
Казки Ґрімôвъ	25
Казки Ґрімôвъ опр.	40
Казки народні	25
Казки народні опр.	40
Канадійска Русь	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Капиталъ и праця	10
Камяна душа	10
Карби — гуцульскі новелї	30
Кухарка руска	70
Лихий попутав, опов. Мирного	20
Лихій день, комедія	10
Луць Заливайко	15
Молитвенникъ для дѣтей	10
Микола Палкинъ	10
Нечитальникъ	50
Наші звѣрята	25
Народні казки	2
На добродѣйні цѣли, комедія	35
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русинôвъ	15
Нарід в неволї	10
Наталка Полтавка	20
Образки для дѣтей за оденъ	1 ц.
Оповѣданя Марка Вовчка	30
Оповѣданя С. Макара	15
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя Стороженка	10
Оповѣданя для дѣтей	20
Опришок Янопін	25
Пригоди Дон-Кіхота	40
Пѣснословець	40
Pid Krestom (мол. лат. буквами)	[illegible]
Повѣсти Устіяновича	80
Поезиї Гейного	50
Протестъ галицкихъ Русинôвъ противъ мадярского тысячолѣтія	10
Про вôдступник. вôдъ рос. православія	10
Панщина и еѣ скасоване	30
Покарана лож, комедія	1
Повѣсти Федьковича	25
Подорож до краю великанів	25
Паньскі жарти	20
Рускій букварь	25
Рускій спѣванникъ брош.	45
„ „ оправл.	50
Руско-украинска література	20
Розказы про силы природы	10
Робінсонъ Крузо	10
Русини пряшівскої епархії	35
Свекруха, комедія	20
Словарь російско-укр. (4 томы)	6.00
Старый Єфремъ	10
Сім казок	50
Словаки чи Русины	45
Тарасъ Бульба	30
Творы Ст. Руданьского	50
Тымко Гаврилюкъ	35
Учитель, комедія	30
Хмельницкій и Хмельницчина	15
Чума горѣлчана	20
Читанка для III. клясы	40
Читанка для IV. клясы	50
Якъ чоловѣкъ зôйшовъ на пана	10
Якъ повставъ свѣтъ?	15
Якъ дбати о здоровля	25
Яблочникаръ, комедія	15
Як козам рога виправляють?	10

Замовляйте тôлько тѣ книжки, котрі тутъ подані.

SVOBODA, Box [illegible], Olyphant, Pa.

ЧИ НЕ ЧУДЕСА ТО?

Такъ питаются люда, котори можно сказати чудеснымъ способомъ были вылѣчени отъ разныхъ тяжкихъ болѣзней.

Не чудеса то, а знаніе!

Кто терпитъ на яку нибудь болѣзнь и хоче отъ ней вылѣчитися; кто хоче надобути утрачене здоровье и силу, нехай съ вниманіемъ прочитае нижшеслѣдующи строки.

Доказано, що не каждый докторъ есть добрый лѣкарь, а дуже добрыхъ лѣкаровъ и совсѣмъ таки мало. Одинъ лѣкарь мало учился и для того многого не може роспознати; другій зновъ много учился, но мало знае, бо не мае добрыхъ способностей. Прирожденна способность, быстрый розумъ и опытность, — отъ рѣчи, котори роблятъ лѣкаря добрымъ лѣкаромъ.

Чи чули де-що про профессора Коллинса?

Розумѣется, чули, бо его слава иде по цѣлому свѣтѣ. Онъ много учился въ славныхъ университетахъ не только въ Европѣ, но и въ Америцѣ; онъ много лѣтъ робилъ разни опыты и успѣлъ въ лѣкарскомъ знанію якъ найлучше, бо природа обдарила его выпикаючою мудростью, острымъ розумомъ и великимъ талантомъ.

Теперь Профессоръ Коллинсъ есть человѣкъ славный на цѣлый свѣтъ. Не только обычни люди идутъ до него за помощью въ часѣ болѣзни, но и найлучши докторы удаются до него за порадою и поясненьемъ, коли не можутъ порозумѣти якой нибудь болѣзни.

Можно смѣло сказати, що кого онъ не вылѣчитъ, тому и никто другій не верне здоровья.

Профессоръ Коллинсъ дае поясненья докторамъ въ лабораторіи.

Той-то извѣстный и славный докторъ, щобъ ихъ найлучше могъ помогти страждущему роду людскому, заложилъ лѣчебницу подъ названьемъ „Professor Collins New York Medical Institute", ч. 140 West 34th street въ Нью Іорку.

Въ той лечебници получили помощь уже тысячи слабыхъ, а межи ними и много сотни славянъ. Въ канцеляріи той лѣчебницы каждый може бачити листы отъ множества краяновъ, котори сердечными словами дякуютъ Проф. Коллинсови за то, що ихъ нѣбы якимись чудомъ вылѣчилъ отъ найтяжшихъ слабостей, въ той часъ, якъ други докторы и лѣчебницы не могли помогти имъ.

За для недостачи мѣста, подаемъ тутъ только немноги и коротши изъ тѣхъ листовъ, заслужующи упоминанья.

YOUNGSTOWN, O. 1 Sept. 1900.

Пане Профессоръ Коллинсъ!

Посылаю Вамъ свою фотографію, щобъ видѣлисте, що уже здоровый. Цѣлыхъ 5 роковъ хоровалъ я. Одинъ докторъ говорилъ, що маю ятра нездорови; другій говорилъ, що бедра менѣ затвердѣли; третій казалъ, що пузырь маю не въ порядку, и т. д. Много грошей отдалъ я на лѣкаровъ, долго былъ и въ госпиталю. Вы же одразу познали, що менѣ треба, и Ваши лѣкарства за два мѣсяцы уздоровили мене. Каждому скажу теперь, що Проф. Коллинсъ найлучшій докторъ на свѣтѣ. Съ краянскимъ поздоровленьемъ Василь Гричъ.

SCRANTON, PA. 5 Іюля 1900.

Чт. Проф. Коллинсъ!

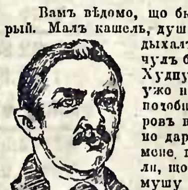

Не знаю, якъ и высказати Вамъ свою вдячность за то, що мене отъ великихъ болей освободили. Мала велики боли во всѣхъ удахъ, коло-ко мене въ боку въ крыжахъ. Охъ страшно терпѣ! Была въ краю великихъ докторовъ. лѣчили мене и профессоры въ Пештѣ; але дармо. Думала уже, що и до смерти не позбавлюсь того, але когда пріишла до Америки за сыномъ, тутъ менѣ порадили еще и до Васъ удатись за помощью, що и зробила. Лѣки, котори менѣ два разы засланисте, мали той добрый учинокъ, що теперь — слава Богу! — здорова.

Съ поздоровленьемъ и почтеньемъ Марія Корешъ.

YONKERS, N. Y. 3 Іюня 1900.

Милый и чтенный проф. Коллинсъ!

Вамъ вѣдомо, що былъ я дуже хорый. Малъ кашель, душило мене, тяжко дыхалъ и при томъ чулъ боли въ перcяхъ. Худнулъ постоянно и уже на костякъ былъ подобный. На лѣкаровъ выдалъ до 200 д. но дармо. Не могучи мене вылѣчити, казали, що маю сухоты и мушу умерти. А теперь я здоровый и важу 185 фунтовъ. — Ваши лѣки вернули менѣ здоровье. Подяка Вамъ. Іоо. Вейнеръ.

POCAHONTAS, W. Va. 6 Мая 1900.

Милый пане Профессоръ!

Нехай Вамъ Богъ заплатитъ за Ваше благодѣяніе. Была хора 6 роковъ, ходила по докторахъ, но они не могли помогти менѣ, бо не знали, яку слабость маю. Каждый инакше говорилъ менѣ. Уже не надѣялась и жити на свѣтѣ. Нопапослѣдку захотѣла еще Васъ спробовати и слава Богу, що зробила то. Ваши медицины позбавили мене болей и теперь я толста, здорова и сильна, а люди говоритъ менѣ, що о 10 лѣтъ стала молодша.

Съ краснымъ поздоровленьемъ Анна Ковачикъ.

DETROIT, Mich. 13 Авг. 1900.

Профессорови Коллинсови въ Нью-Іорку.

Высокопочтенный Пане!

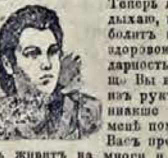

Ваша слава иде далеко — широко по свѣтѣ, але якъ бы цесари да короли знали Ваши глубоки знанія та опытъ, то не давали-бъ Вамъ лѣчити худобныхъ людей, а для себе держали-бъ Васъ. Я малъ несчастье упасти со сходовъ и тяжко покалѣчитися. Малъ порушены кости и въ нутрѣ сильно повредилъ себе, и лѣкари, котри мене лѣчили, говорили, що до смерти буду слабымъ калѣкою. Вы заразъ же зробили мене здоровымъ. Шкодую, що не можу Вамъ якъ належить отдячити.

Вашъ на вѣки благодарный Иванъ Пиларъ.

PITTSBURG, Pa. 18 Мая 1900.

Славному п. проф. Коллинсу.

Вы знаете, яку тяжку и по словамъ докторовъ невылѣчиму слабость я мала. Теперь я уже легке дыхаю, ницо мене не болитъ и чую себе здоровою. Съ благодарностью признаю, що Вы вырвали мене изъ рукъ смерти, бо инакше не было-бъ менѣ помощи. Нехай Васъ преблагій Богъ Отецъ живитъ на многи и многи роки, щобъ и на дальше Вы худобнымъ помагали.

Ваша вѣрна Жозефина Рошко.

Профессоръ Коллинсъ посылае лѣкарства по цѣлыхъ Соединенныхъ Штатахъ и Канадѣ.

Слабыи пріймаются лѣтомъ отъ 10 до 1 годины рано, а по полудню отъ 2 до 5. Въ недѣлю только отъ 10 до 1 по полудню.

Пишѣтъ о всякой рѣчи на адресъ:

Professor COLLINS New York Medical Institute

140 W. 34th St. New York City.